

Protestáns napok és estek

▶ 8. oldal

Felépült az encsi evangélikusok temploma ▶ 3. oldal
Három a püspökjelölt ▶ 3. oldal
Dag Hammarskjöld „érkezése” ▶ 4. oldal
Kórházmisszió melléklet ▶ 6–7. oldal
Mit fogunk csinálni odafönt? ▶ 9. oldal
A drezdai Frauenkirche üzenete ▶ 10. oldal

„A globalizációtól a keskeny úton a forrás felé” – pillanatkép a tatabányai Kenderke Művészeti Iskola tánckarának a protestáns kulturális esten előadott táncjátékából

Október 28–30.

▶ Ha a települést el is ütötték attól, hogy 2010-ben az „Európa kulturális fővárosa” címet viselhesse, a patinás Arany Bika szálló szobáiban elhelyezett tájékoztató füzet a Debrecennel kapcsolatos tudnivalók élén tünteti fel, hogy „a város az európai protestantizmus egyik fellegről”. A kálvinista Rómaként is emlegetett megyeszékhely lakói számára mindez magától értetődő. A helybelieknél talán ezért tulajdonítottak nagyobb jelentőséget a távolabbról érkezettek annak, hogy október 28–30. között itt rendezték meg – hagyományteremtő céllal – az első kulturális fesztivált 95 tétel, 95 program a reformáció ünnepén címmel.

Mint kezdeményezés, nem csupán a helyszínválasztás miatt illetheti elismerés a budapesti székhelyű Református Közéleti és Kulturális Központ szervezésében lezajlott háromnapos fesztivált, hanem mindenekelőtt koncepciója okán. Mert – ahogyan ezt a rendezvénysorozat megnyitóján Bölskei Gusztáv tiszántúli református püspök is hangsúlyozta – ki kell tárnai a templomok kapuit! A keresztényeknek meg kell mutatniuk, hogy mit gondolnak Istenről, emberről, kultúráról, művészetről, politikáról. „Nem két külön világ, ami templomon belül és kívül van. Hisszük, hogy közünk van a benti és a kinti világhoz egyaránt” – mutatott rá a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke.

▶ Folytatás a 8. oldalon

Október 30.

▶ „Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid...” (1MÓZ 37,14) – ez a bibliai íge volt a mottója idén az országos protestáns napok rendezvénysorozatának. A hagyományosnak immár joggal nevezhető protestáns kulturális estet október 30-án, vasárnap 17 órakor tartották meg a „szokott helyszínen”, a Budapesti Kongresszusi Központban. A telt házas, színvonalas együttléten református, evangélikus, baptista és metodista hívek testvéri közösségben adtak együtt hálát az egyház Urának, Krisztusnak – a reformációért.

Idén az est egy különösen szép Krisztus-dicsérettel vette kezdetét, hirdetve, hogy nem egymást, nem embert, hanem a minket megváltó Urat, Jézus Krisztust gyűltünk egybe ünnepelni. Dr. Mészáros Kálmán baptista egyházelnök és Csernák István metodista szuperintendens vezette a liturgiát, amelyben a gyülekezet is aktívan részt vehetett: „Imádkunk és dicsőítünk téged, Jézus Krisztus, mert keresztet által megváltottad a világot.”

A jelenlévőket – a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnökeként – D. Szabik Imre köszöntötte. „Mire való az egyház?” – tette fel a mostanság provokatív szándékkal nekünk szegezett kérdést az evangélikus elnök-püspök. Egyrészt az egyház szocializál: szocializál az igazságra, a törvény és a jó rend megtartására.

▶ Folytatás a 8. oldalon

Október 31.

▶ Az egyháznak megújulásra van szüksége! Kilencvenöt tételével erre hívta fel a figyelmet Luther Márton 1517. október 31-én. Ezen a napon szerte a világon erre emlékeznek és emlékeztetnek a „reformált felekezetekhez” tartozók. Hazánkban a protestáns napok országos rendezvénysorozatát rekeszti be október utolsó napján egy közös emlékünnepély. A jeles alkalmat az idén a Magyarországi Metodista Egyház budapesti központjában tartották.

Házigazdaként Csernák István szuperintendens köszöntötte a megjelenteket. A Magyarországi Baptista Egyház Központi Énekkarának szolgálata után Csomós József református püspök (képiünkön) hirdette Isten ígétjét, a protestáns napok mottójául választott 1MÓZ 37,14 alapján. A bibliai történet szerint Jákób küldi el testvéreire szeretett fiát, Józsefet, mert érzi, hogy békétlenség van közöttük. „Közöttünk vajon igazi békesség van-e, valóban testvérei vagyunk-e egymásnak?” – szegezte a kérdést hallgatóinak a Tiszáninneni Református Egyházkerület lelkészi vezetője.

FOTO: BARTHA IMRE

„Isten azt szeretné, ha egy pillanatra sem felejtőnk el, hogy küldetésben járó testvérek vagyunk ezen a Földön.”

Más aspektusból, de ugyancsak az egyház megbízatásáról szolt előadásában egyházi elnök-püspök. Referatúráját így fogalom, a liturgia, a martíria, a koinónia és a diakónia köré csoportosította. Feladatunk – mutatott rá D. Szabik Imre –, hogy Isten megjelenítessék (liturgia), hogy tanúságot tegyünk róla (martíria), hogy közösségünk legyen vele és egymással (koinónia), továbbá, hogy vegyük észre és karoljuk fel a rászorulókat (diakónia).

A reformáció emlékünnepély végén Szuhanzky T. Gábor metodista lelkész kérte Isten áldását a gyülekezet tagjaira.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Reformáció ünnepe után – advent előtt

Pár éve csak annak, hogy az Országgyűlés munkaszüneti nappá nyilvánította november elsejét, „mindenszentek napját”. Egy nappal korábban mi, protestánsok a reformáció napját ünnepeljük, majd másnap a temető csendjében halottainkra emlékezünk. A körülöttünk lévő s mindennapjainkban is tapasztalható globalizált világunkban ilyenkor furcsa pogány hagyományok is könnyen életre kelnek. Ezért is jó, hogy éppen e napokban még nagyobb erővel szólhat meg köreinkben – s remélhetőleg köreink túl is – az evangélium minket minden emberi gyarlóságunkból és emberfeletti fogságunkból kiszabadító, élő hangja.

„Aranylő október komor novemberbe hajlott” – írja az angol költő, T. S. Eliot. Elérkeztünk Szent András havához, az utolsó negyedév második feléhez. Az őszderék tehát mindenkihez beköszöntött: protestánsokhoz és katolikusokhoz, hívőkhöz és nem hívőkhöz egyaránt. Az idén négy napos hétvégét tudhatunk magunk mögött, a fővárosban már péntek délután megbémult a forgalom, a tavasziasan meleg időjárás, a természet pompázó színei sok családot csalogattak arra, hogy munkahelytől és otthonától távol gyűjtsenek erőt a naptári év utolsó hatodára. Mi, evangélikus keresztények az „ünneptelen félév” végéhez közeledünk, s igehirdetéseink egyre célirányosabbak: hamarosan majd az utolsó ítéletről és az örök életéről hallunk. De ez az időszak egyúttal az új egyházi esztendő kezdetének, az adventi várakozás előkészületének az ideje is. Reformáció után, advent előtt vagyunk. Már várjuk a várakozás idejét.

Sokféle várakozás feszül bennünk. A félelem lelke is átsuhan rajtunk, amikor a földgolyónkat érő természeti katasztrófákról: földrengésekről, hurrikánokról, árvizekről, madárinfluenzáról hallunk mindennap. Egyre inkább tudatosul bennünk, hogy veszélyeztetett világban élünk. Jó ilyenkor a 46. zsoltár szavaiba megkapaszkodnunk: „Azért nem féltünk, ha megindul is a föld...” (3. vers) Igen, a szeretet: az istenszeretet és az ember-szeretet kiűzi a félelmet.

Feszülő várakozással nézünk országunk sorsa elé. Jövőre lesznek ismét parlamenti választások. Sokan szeretnék hittestvéreink közül is, ha „mi” győznénk – és nem „ők”. Megértem sok testvérem jóakarató vágyakozását: én is más világot szeretnék magam körül látni. Ugyanakkor inteni is kell testvéreimnek arra, hogy nem a „mi” győzelmünket kell „kiimádkozni”, hanem azért kell hálát adnunk, hogy akkor és ott „ő” győzelmet aratott. Hogy „ő” legyőzte a bűnt, az ördögöt és a halált, ahogy Luther mondta. Az „ő” győzelme felszabadít arra, hogy politikai ellenfeleimben ne az ördögöt lássam, hanem a démonizáljam azt, aki másképpen gondolkodik, mint én. Hitemet, teológiámat nem rendelhetem alá a politikának. Szomorú jelenségnek tartom, ha egyházunkban a világgal kell példálózni. Egy barátom szokta mondani: ne hagyjuk, hogy a világ, a politika „tematizáljon” minket, hanem mi, az egyház, a keresztények „tematizáljuk” a világot, a politikát! Ne hagyjuk tehát, hogy a politika megosztottsága bennün-

ket is megosszon, hanem azon munkálkodjunk, hogy a „communio”, az úrvacsorai asztalközösség gyógyító ereje a minket körülvevő világra, a társadalomra is kisugározzon!

Feszülő várakozással nézünk egyházunk, a Magyarországi Evangélikus Egyház jövője elé. Vannak, akik itt is „táborokról”, megosztottságról beszélnek. Volt idő, amikor nem az „egyházszakadás”, hanem az „egyházhasadás”: a belső, lelki szkizofrénia veszélyétől kellett tartanunk. Manapság talán már nem ennyire éles a helyzet, noha kétségtelenül vannak közöttünk liberálisok és ortodoxok, „evangélikus-katolikusok” (a liturgikus megújulás ösztintén odaadó hívei) és „evangélikus-evangelikálok” (a liturgikus megújulás ellenzői, a szabadegyházi modell pártolói).

Nem speciálisan magyarországi jelenség ez: ma, 2005-ben éppen ugyanezek az erő- és törésvonalak figyelhetők meg az Egyesült Államok Evangélikus Egyházában (ECLA), amely majdnem hatmillió (!) tagot számlál. A bajainkkal sem vagyunk tehát egyedül. Ráadásul még az orvosunk is közös!

Kár félni egymástól, és megbélyegezni egymást. Hiszem és vallom, hogy minden irányzatnak vannak jó és hiteles, illetve rossz és hiteltelen képviselői. Azt is hiszem és vallom, hogy ezek a jók előbb-utóbb megtalálják egymást, s nem engedik, hogy saját irányzatuk rossz képviselői kerekedjenek felül. A közelmúltban egy balatonszársói lelkészakadémian nagy meglepetéssel tapasztaltuk, hogy teológiában és kegyességben egymástól fényévnyi távolságra lévő lelkészek között Isten Szentlelke miként tud pillanatokon belül benső lelki egységet teremteni. Mondhatjuk persze, hogy a Szentlelkeknek ott könnyű dolga volt, mert az önmagát Isten „udvari bolondjának” nevező Luther s a lutheri kegyesség által képviselt „hilaritást”: a sokszor felszabadító és könnyfakasztó humort választotta magának szövetségeseül.

Reformáció ünnepe után és advent előtt feszülő várakozással nézünk az Északi Egyházkerület püspökválasztása elé. A gyülekezetek huszonhat személyt ajánlottak, közülük hárman váltak a jelöltséget. November 20-án, vasárnap szavaznak a gyülekezetek. Sokakban kérdések, kétségek fogalmazódnak meg: van-e, lesz-e erre a tisztségre alkalmas személy. Aggodalmaskodásunk máris rossz irányba fordítja kérdéseinket. Azt kérdezzük, hogy „van-e” alkalmas személy. Bátran és a leghatározottabb biztonsággal kijelentem: nincs! Nincs alkalmas személy! Ám ugyanilyen bátorsággal és biztonsággal azt is kijelentem: erre a szolgálatra Isten alkalmassá tehet! Nemcsak a jeleltek, hanem rajtunk is múlik: nem górdítunk-e akadályt (például aggodalmaskodásunkkal, kishitűségünkkel, irigységünkkel) mennyei Atyánk munkája elé? Persze aki (fel)áll, vigyázzon, el ne essék! Mert a magasban erősen és élesen súvít a szél.

Reformáció ünnepe utáni, advent előtti különféle feszülő várakozásaink közepette egyedüli erőforrásunk és felüdítő vigaszunk az Urunktól kapott tanács: Imádkozzunk!

■ NYBOR

MEGHÍVÓ

PROTESTÁNS MÉDIAMŰHELY

Az Evangélikus Médiaműhely és a Protestáns Újságírók Szövetsége közös szakmai programja
Balatonszárszó, 2005. november 10–13. (Kezdés csütörtökön 18 órakor vacsorával, zárás vasárnap ebéddel.)

Ízelítő a „menüből”:

Csütörtök esti nyitóelőadás: **Lengyel Anna** (Magyar Rádió) – az Egy csepp emberség kulisszatitkairól. / Péntek: Média és valóság – a Protestáns Újságírók Szövetségének konferenciája **Novotny Zoltán** elnökletével. Este: „Szerkesszünk együtt!” – az Evangélikus Élet aktuális lapszámának összeállítása a szerkesztőség munkatársainak irányításával. / Szombat: Camera Pauperum – szeminárium a video-, illetve televíziós műsorok készítéséről a **Zákeus Média Centrum** munkatársainak vezetésével. / Vasárnap (délelőtt): EvÉlet-mustra **Dobsonyi Sándor** olvasószervezővel.

A helyszínen fizetendő részvételi díj 3000 Ft. Jelentkezni november 7-ig **Boda Zsuzsa** szerkesztőségi titkáránál lehet az **Evangélikus Élet** szerkesztőségében (1085 Budapest, Üllői út 24., tel.: 1/317-1108, illetve 20/824-5519) vagy a zsuzsa.boda@lutheran.hu e-mail címen. Az írott és elektronikus sajtó tapasztalatcseréje vágyó keresztény munkatársain túl várjuk mindazokat, akik szívesen bekapcsolódnának az egyházi médiamunkába, illetőleg azokat, akik szeretnék felfrissíteni (elmélyíteni) szakmai ismereteiket.

A Biblia Pauperum közismert fogalom. Így nevezték a középkori templomok falfestményeit, melyek a bibliai történeteket voltak hivatottak tanítani az írástudatlan tömegeknek. Ma egy új értelemben vett írástudatlanságról beszélhetünk: az „Írás-tudatlanságra”, a Szentírás nem ismeretére gondolok. Hatalmas tömegek élnek úgy napról napra, hogy halvány fogalmuk sincs Isten szaváról, a Bibliáról. Az egyház egyik legnagyobb kihívása éppen ezért az, hogy a mai kor emberének a megszólítására, elérésére használ-e egy újfajta Biblia Pauperumot.

A latin fogalom mintájára kreáltam valamikor a nyolcvanas évek vége felé a „Camera Pauperum” megjelölést. A videózárról, a televíziózásról van szó. Aki szívesen foglalkozik e témával, és szívesen vesz részt gyakorlati feladatok megoldásában, az jöjjön el a médiaszemináriumra!
Győri János Sámuel, a ZMC igazgatója

É L Ő V Í Z

Szorult helyzetben

Megdöbbenve hallottam a hírekben, hogy a napokban több kamion is beszorult a Ferihegyi repülőtérre vezető gyorsforgalmi út felüljárói alá. Jelentősen lelassult a haladás a főváros egyik forgalmas útszakaszán – azért, mert néhány sofőr figyelmen kívül hagyta a magasságkorlátozásra vonatkozó figyelmeztetést.

„Hogy lehet valaki ilyen felelőtlen, figyelmen kívül? Mit gondolt, talán dísznek van ott a tábla?” – gondoltam bosszúsán a hír hallatán, s magamban örömmel nyugtáztam, hogy nem voltam a forgalmi dugó szenvedő alanya. Ahogy azonban jobban belegondoltam, rájöttem, hogy korántsem ilyen egyszerű a kérdés. Én soha nem fogok kamionnal beszorulni sehova a figyelmenlenségem miatt – azért, mert én nem vezetek ilyen nagyméretű járművet. De bizony korlátozó táblát én is hagytam már figyelmen kívül – nemcsak az országúton, hanem az életutam során is.

Az Úr Isten is gyakran ad figyelmeztető jelzéseket egy igén vagy egy másik emberen keresztül: fogd vissza magad, mert túl gyorsan haladsz, és veszélyezteted a testi-lelki épségedet! Lassíts a munkatempódon, mert fizikailag nem sokáig bírod ezt a terhelést! Kerülj el bizonyos helyzeteket, mert csak sérülések árán tudsz majd kijönni belőlük! Ne akarj mindenáron megelőzni, lehagyni másokat, éreztetve, hogy te jobban értesz dolgokhoz, mint ők! Tanulj meg türelmesen araszolni a másik ember mögött, amikor rajtatok kívül álló ok miatt lehetetlen a gyors előrelépés! Figyelj társad mozdulataira, hogy ne ütközz bele hátulról, hanem mindketten biztonságban jussatok el célotokhoz! Kimerülten ne vállalj olyan feladatot, amelynek során bárkiben kárt okozhatsz! Tudj kiszállni, ha szükséges, és adj időt magadnak az elcsendesésre, feltöltődésre! Ismerd meg azt az utat is, amelyen szeretteid, barátaid járnak, és ne hidd, hogy csak az a jó, amit te csinálsz!...

Ezek a jelzések – a korlátozó közlekedési szabályokhoz hasonlóan – a védelmünket szolgálják. Ha odafigyelünk rájuk, akkor kevesebb sérülést szenvedünk, és ritkábban kerülünk szorult helyzetbe.

■ HULEJ ENIKÓ

Az asztali áldás „újraélesztése”

Kis kártyák forgalmazásával kívánják Németországban „új életre kelteni” az asztali áldást. Az akció nyomán az érdeklődők tizennyolc – régi és új –, étkezés előtti fohász szövegét vehetik kézbe. Az első visszajelzések pozitívak – mondta Michael Stahl lelkes, az „ötletgazda”, aki a jövőben a hoteleket, illetve a vendégfogadással foglalkozó kisebb szálláshelyeket kívánja megcélozni.

► www.epd.de

SEMPER REFORMANDA

„A halál valóban olyan borzalmas rossz – amint megfigyelhetjük –, hogy sokan még az előbb említett összes bajokkal együtt is inkább vállalják az életet, mintsem hogy zavartalan élet után egyszer meghaljanak.”

► Luther Márton: Tizennégy vigasztaló kép megfáradtaknak és megterhelteknek (Virág Jenő fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 24. VASÁRNAP – Zsolt 103,6–13

Nem vétkeink szerint!

A VASÁRNAP IGÉJE

Teljesítménycentrikus, rohanó világunkban feltárul előttünk egy csodálatos kép. Ha akarjuk, gyönyörködhetünk benne, és boldoggá teheti életünket. Ha bezárjuk előtte szívünket és szemünket, akkor gyötrődünk és rohanunk tovább.

A hatalmas, mindenható Isten ismeretjegyét fedezhetjük fel ebben a zsoltárban. Elrejtette ezeket a hatalmasok elől, de nyilvánvalóvá tette a gyermekek, a csecsemők, a nyomorultak, a betegek, a fogyatékosok és a szegények előtt. Ők alázatosan így gondolkodnak és érznek: „Bár nem érdemlem meg, mégis törődik velem az Úr. Napról napra gondoskodik rólam.”

Az elnyomottak egyetlen reménye az Úr, másra nem számíthatnak! Benne sohasem kell csalódnunk. Nekünk is lehetőségünk van arra, hogy megismerjük Isten végtelen szeretetét.

Isten nem önmagát dicséri, hanem a zsoltáros (Dávid) élettapasztalata csendül fel: „... irgalmas és kegyelmes az Úr...” (8. vers) Eddig is ilyen volt, és ezután sem lesz más. Hűségesen vezette népét a pusztai vándorlás során, megmutatta csodatévő erejét és hatalmát. Bár népe sokszor elfordult tőle, nem bízott benne, ő mindvégig hű maradt. Ezt érezeti velünk is a zsoltáros. A múltból a jelen, sőt a jövő felé vezet, hiszen mi is benne érezhetjük magunkat ezekben az esemé-

nyekben. Nekünk is ezt sugallja a zsoltár: számon tart, figyel téged is az Úr. Fontos vagy neki. Veled is meg akarja ismertetni magát. Bízzál benne, téged is megsegít!

Boldog ember, aki élete minden szakaszában meglátja és megéri, hogy irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete az égig ér, és hűsége a fellegekig. Ezek nem fellegekben járó gondolatok, amelyek messze elrugaszkodtak a földi valóságtól, hanem valódi élettapasztalatból származnak. Találkoztam olyan emberekkel, akik életük legnehezebb szakaszában is ugyanúgy vallották, hogy Isten őrizte és vezette őket, mint amikor sikeresek és egészségesek voltak.

A zsoltáros azt szeretné, ha ránk is átragadna ez a végtelen nagy boldogság és jó érzés, amikor Istenre gondolunk. Sokszor azt tapasztaljuk, hogy az emberek sebeiket nyalogatják, betegségeiket sorolják, félelmeiket görgetik maguk előtt ahelyett, hogy Istenbe kapaszkodnának, és benne bíznának. Ő mindig a rendelkezésünkre áll.

Ha perel is velünk az Isten, azért teszi, hogy megtérésre hívjon, jobb belátásra bírjon bennünket. Világosan feltárja előttünk, hogy mi a bűn, mit vétettünk ellene, mit mulasztottunk el megtenni embertársainkért. De nem nyargal ezeken a vétkeken, nem állít pellengérré, nem tesz nevetségessé, hanem kegyelmesen megbocsát. Azt akarja, hogy tisztán lássunk. Lássuk meg bűneinket, vétkeinket és mulasztásainkat, de bízzunk abban, hogy ő kész nekünk megbocsátani. Nem azért, mert mi megígérjük neki, hogy ezután jók és engedelmesek leszünk, hanem azért, mert ő jó és megbocsátó. Isten haragja és büntetése nem tart örökké, viszont szeretete és hűsége mindörökké megmarad. Méghozzá velünk marad! Folyamatosan azt érezhetjük, hogy Isten jelen van az életünkben.

Ha belegondolunk, mennyi vétet és bűnt elkövettünk már életünk során! Szörnyű hosszú listát lehetne belőlük összeállítani! Akár a parancsolatok, akár emberi elvárások jutnak eszünkbe: tele vagyunk mulasztással, hibával, bűnnel és gonoszszággal. Mi lenne velünk, ha mindezekért egyszer számon kérnének bennünket? „Ha a bűnöket számon tartod, Uram, Uram, ki marad meg akkor?” (Zsolt 130,3) Senki! – ez a helyes válasz. Mégsem vagyunk elveszve! Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egy-

szülött Fiát halálba küldte érte. Hogy minket megmenten, a keresztre segezte összes tartozásunkat. Ezért nem kell elkeserednünk, nem kell tönkremennünk, magunkba zárkóznunk, hanem sokkal inkább arra az ígéretre kell figyelniünk, amely már az Ószövetségben, többek között ebben a csodálatos zsoltárban is hallható: *nem vétkeink szerint bánik velünk az Úr!* Nem bűneink szerint fizet nekünk, hanem végtelen irgalmaságával és szeretetével vesz körül bennünket. Sokkal jobban szeret, mint ahogy megérdemelnénk.

Jézus nem véletlenül tanított bennünket arra, hogy Istenre úgy tekintünk, mint szerető mennyei Atyánkra, aki nagy irgalmassága szerint bánik velünk. Atyai szeretete mindent fölülmúl. Hiszünk abban, hogy az istenfélők ezt egész földi életük során tapasztalják, és végül Isten színéről színre, teljes dicsőségében meglátják.

■ KOSKAI ERZSÉBET

Imádkozzunk! Hálát adunk neked, mennyei Atyánk, hogy szereteted mindvégig elkísér minket. Köszönjük, hogy nem a magunk érdekeiben bízza, hanem a te nagy irgalmasságodban reménykedve vihetjük eléd könyörgéseinket. Jézus Krisztus érdeméért légy hozzánk irgalmas. Ámen.

Oratio œcumenica

Dicsőítünk téged, Istenünk, aki a bűnt büntető, de bennünket, bűnösöket mértelenül szerető Isten vagy! Köszönjük, hogy bár feltartóztatatlanul közeledik az ítélet, de a mi számunkra még lehetővé tette a menekülést. Áldunk téged, Úr Jézus Krisztus, Isten Báránya, aki magadra vetted a világ bűneit, így a mi bűneinket is. Köszönjük, hogy mindent elvégeztél a kereszten, hogy mi már itt, e világon Isten gyermekei lehessünk, és a te testvéreidként élhessünk. Bocsd meg, hogy sokszor mindezt nem vesszük komolyan, hanem megyünk tovább a biztos pusztulásba – nélkülöd. Kérünk, nyúlj ilyenkor utá-

nunk, hogy újra hozzád találjunk! Könyörülj rajtunk, akik ma hallgattunk téged, hogy felkészülten várjunk, hiszen nem tudhatjuk, hogy melyik órában jössz el újra. Add, hogy mi is azok közé tartozzunk, akik várva várják a te visszajövedet!

Kérünk, légy különösen közel azokhoz, akiknek igen nagy szükségük van rád. Könyörgünk a betegekért, a gyászolóknak, a magányosokért, a kétségbeesettekért, a nélkülözökné. Az elmúlt heten mindannyian többet gondoltunk azokra a szeretteinkre, akik már nincsenek közöttünk. Urunk, te tudod, hogy nem könnyű ez az időszak egyikünknek sem,

és a hiányuk újra nagyon fáj. Légy velünk, és fogd a kezünk! Ne engedd elfelejtőnünk, hogy kiben és miben reménykedünk! Kérünk, te segíts a háborúk, a természeti katasztrófák, a szerencsétlenségek áldozatain. Add, hogy vége legyen szenvedésüknek. A romokon hadd épüljenek újra otthonok. Nekünk pedig nyisd meg a szemünket, hogy észrevegyük, hol és hogyan nyújthatunk segítséget a bajbajutottaknak. Te tégy bennünket találékonnyá ezen a téren. Segíts, hogy ne legyünk keményszívűek, szűkmarkúak és önzők, ha mások nyomorúságát látjuk.

Köszönjük, hogy rád bízhatjuk ma-

gunkat, családtagjainkat, munkatársainkat, mindenkit, aki közel áll hozzánk. Eddig is te gondoskodtál rólunk, éppen ezért a te kezébe tesszük a jövőt is. De könyörgünk hozzád – a te akaratod szerint – ellenségeinkért is. Te őriz meg minket attól, hogy az értük mondott imádságunk csak üres szó legyen. Könyörgünk az egész emberiségért, népünkért, országunkért, vezetőinkért. Kérünk, áldd meg egyházunkat, gyülekezeteinket. Te küldj a különböző munkaterületekre alkalmas embereket.

Kérünk, hallgass meg imádságunkat az Úr Jézus Krisztus érdeméért. Ámen.

VISSZASZÁMLÁLÁS 3.

Ami régi

LITURGIKUS SAROK

való találkozás eseményét. Énekeskönyvünk és jelenlegi Agendánk egyaránt tanúskodik arról, hogy 1963 óta lehetőség nyílik arra, hogy egyszerű, énekes vagy liturgikus rend formájában tartsuk az istentiszteletet.

Az sem szokatlan, hogy az istentisztelet szerves része az úrvacsora. Nem különálló rész, nem elhanyagolható függelék, hanem alkotóelem. Ez nem zárja ki azt, hogy az úrvacsorai részt különleges alkalmakkor az igei istentisztelet zárása után tartsuk, de az a természetes, hogy a kétfokuszú liturgia (ige és szentség) összetartozzék, egy egészet alkosson.

Megszokott az énekek sorrendje is. A kezdő-, fő- és záróénekek rendje az eddigiekhez hasonlóan alakult.

Nem számít újdonságnak az sem, ahogyan a liturgia az ősi elemeket kezeli: az istentisztelet első részében a zsoltár, a Kyrie, a Gloria, az úrvacsorai részben a Sanctus, az Agnus Dei szólal meg.

► **Az Evangelikus istentisztelet – Liturgikus könyv megjelenésének időpontjái visszszámálóló sorozatunkban nemcsak az a kérdés izgalmas, hogy mi az, ami megújult, vagy új anyagként került be az „új Agendába”, hanem az is, hogy mi az, ami régi. Ez utóbbiakat próbáljuk meg jelen írásunkban csokorba gyűjteni.**

Sokszor előkerült már (e rovat cikkeiben is), hogy hitünk – imádkozott hitünk – újraforgalmazása minden kor természetes feladata, s ezzel a bizonyítékvők „fellegébe” kapcsolódunk bele. A keresztyén ember nem előzmények nélkül keresztyén ember. Ugyanez vonatkozik minden istentiszteletre, minden gyülekezetre, az egész egyházra. Amikor egy keresztyén család gyermeke megszületik, s amikor a gyermek (vagy a felnőtt) a keresztyénben újjászületik, magával hozza az örökölt kincset: a keresztyén élet stafétabotját.

Amikor a lelkész felmegy a szószékre, ott áll mögötte az igehirdető kétezer éves tábora. Amikor a gyülekezet tagjai

LAPUNK OLVASHATÓ A VILÁGHÁLÓN IS A WWW.EVELET.HU CÍMEN

Áll az encsi evangélikusok temploma

► Amikor négy évtizeddel ezelőtt Péter Jenő megkezdte lelkési szolgálatát Fancsalon, a közeli Encsen mindössze öt evangélikus élt. Ám a Miskolctól negyven kilométerre lévő, dinamikus fejlődő, időközben városi rangot kapott település sok hűséges egyháztagot is vonzott a környékről, és az encsi „szórvány” a múlt század végén saját istentiszteleti-bibliórai helyet igényelt. Egészen pontosan 1997 egyik böjti istentisztelete után vetődött fel a közösségben a templomépítés gondolata. Ekkor szakként evangélikus írta alá az erről szóló szándéknyilatkozatot.

A reformáció idei évfordulóját megelőző vasárnap kétszeresen is piros betűs ünnepnap volt Encsen. Október 30. vöröfényes délelőttjén került sor a megvalósult álom, a felépült templom ünnepélyes birtokbavételére. A szakrális tér szentelését D. Szabik Imre, az Északi Egyházkerület püspöke végezte, a liturgiá-

ban részt vett Sándor Frigyes, a Borsod-Hevesi Egyházmegye megbízott esperese, Péter Jenő, valamint utódja, Gerlai Pál segédlelkész.

Az encsi templom alapkövét 2002 tavaszán tették le; építésére azóta 84 millió forint fordított. A tervezői munkát a Benczúr László egyházkerületi fel-

ügyelő által jegyzett Benczúr & Társa Kft.-n belül Simon Viktória vállalta. A félköríves megoldást választó építész számára fontos volt, hogy a templombelső természetes fényt kapjon, ezért a tetőzet alatti falrészbe nagyméretű ablakokat tervezett. A natúr téglafalak és a fenyőfa berendezés a közelmúltban épült evangélikus templomok kedvelt stílusát követi. A tervező utalt arra, hogy az utcában ez a negyedik (!) templom, így az sem volt elhanyagolható szempont, hogy miként illeszkedjék a sorba a legújabb.

Az ökumenikus nyitottságot, illetőleg a helyi felekezetek hívei, lelkészei közötti jó viszonyt mutatta, hogy mindhárom történelmi testvéregyház képviseltette magát az evangélikusok ünnepén, amelyen – 1Sám 7,12 és Zsolt 138 alapján tartott igehirdetésében – Szabik Imre hangsúlyozta: „Azért épült az encsi templom, hogy a hála szava el ne némuljon. Hogy ne az elégedetlenség szimfóniáját, hanem a hála himnuszát zengjükk!” Az egyházkerület vezetője az úrvacsora keretében felszentelte azt az úrvacsorai kelyhet és paténát is, amelyet a Nyíregyháza-Kertvárosi Evangélikus Ágostai Hitvallású Egyházközség ajánldékozott az encsieknek.

Nagyválti Pál karnagy vezetésével egyébként a kertvárosi testvérgyülekezet kórusa szolgált az ünnepi alkalmon, amelyen az ülőhelyek száma érthetően kevesnek bizonyult. Az már az encsi közösségen és fiatal vezetőjén múlik, hogy a 110 férőhelyes hajlék padosorai megtelnek-e vasárnapról vasárnapra. Mindenestre a 2001-es népszámlálás adatai szerint Encsen 116 evangélikus él.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

„Az élőket hívogatja...”

► Hács kis zsákfalu a somogyi dombok között; az itt lakó evangélikusok száma nem éri el a száz főt. A maroknyi kis közösség tagjai október utolsó szombatján renovált templomukért és az új harangért adtak hálát. A szentelések szolgálatát Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke végezte.

1936-ban, a templom építésének évében a gyülekezetnek nem volt helyben lakó lelképásztor, viszont Simon Lajos kántortanító áldásos tevékenysége nyomán – a helybeliek összefogásának eredményeként – e közösség is templomot építhetett. 1993-ban – Madarász István szolgálata idején – az egykor államosított iskolájuk után kárpótlásként kapott összegből tudtak komolyabb beruházást megvalósítani, és renoválták az épületet. Ekkor cserélték ki rajta a műemlék palát is. Régi tervük volt, hogy a toronysisakot is hasonló palával fedjük be, ezért önerőből meg is vásárolták a szükséges mennyiséget. Amikor azonban alaposabban megvizsgálták a tetőzetet, kiderült, hogy a kötési pontokon elrohadtak a fagerendák, és ennek következményeként megbillent a teljes tetőszerkezet. Az épület balesetveszélyessé vált.

A faluban gyűjtést szerveztek a templom megmentésére; az akcióhoz az ön-

kormányzat is csatlakozott. Az egyházmegye 1,2 millió forinttal támogatta az értékmentést. A teljes körű felújítás munkálatainak menetét az Európai Unió által kiírt SAPARD-pályázaton nyert pénzüsszeg gyorsította meg. A beruházás összesen 23,5 millió forintba került. „Az összefogás nem ismert felekezeti és egyéb határokat. A helybéli katolikusok, a jó szándékú hácsi és környékbeli emberek támogatása is hozzájárult a végeredményhez” – mondta Aradi György lelkész a templomszentelés utáni közgyűlésen. Jótékonyági hangversenyeket is szerveztek, valamint az elmúlt években a gyülekezet tagjai több mint

egy millió forintot adtak össze templomuk javára. Ha forintosanánk az elvégzett társadalmi munkát, milliós nagyságrendben lenne mérhető; így sikerült vízszelvényt kialakítani a templomban. Még a hittanos és konfirmandus fiatalok is segédkeztek a munkálatoknál.

A hácsiak örömet tetézte, hogy az ünnepi istentisztelet keretében sor kerülhetett a közadakozásból elkészített, új, 134 kilogramm súlyú „nagy” harang felszentelésére is. Immár három evangélikus harang hirdeti Isten dicsőségét a faluban.

Ittész János Jn 11,28–40 alapján tartott igehirdetésében a harang szaváról szólt. Egy régi bölcsesség szerint ugyanis a harang az élőket hívogatja, a halottakat elcsirgatja, és a villámok erejét megtöri. Hívja azokat, akik az élet terhétől nem menekülni akarnak, hanem Jézusnál szeretnének megnyugvást találni. De ne felejtsük, hogy a harang szavát az élők hallják, ezért nem a halottakat, hanem a két lábban járó halottakat csirgatja el. A püspök végül kiemelte, hogy elsősorban nem a természeti jelenségek viharait csitítja el a harangszó, hanem a szívek, a hangulatok, a veszekedések villámait, amelyek sok helyen ott vibrálnak a levegőben. Halljuk meg tehát Isten békességre hívó szavát a harang zúgásában és abban az épületben, amely hirdeti, hogy Jézusban miénk minden – hangsúlyozta a püspök.

■ MENYES GYULA

BENCE IMRE – DR. FABINY TAMÁS – SZÉLL BULCSÚ

Három a püspökjelölt

Presbiteri ülés és közgyűlés az Északi Egyházkerületben

► Az Északi Egyházkerület 2005. őszi kerületi presbiteri ülését és közgyűlését október 26-án a budahegyvidéki evangélikus templomban tartották. Dél-előtt, a tizenkilenc fős presbiterium ülésén elhangzott D. Szabik Imre püspöki beszámolója és Benczúr László felügyelői tájékoztatója, illetve elfogadták az Északi Egyházkerület 2006. évi programtervezetét. A testület megvitatta az északkeleti országrészben található Tállya–Abaújszántó–Sátoraljaúj–Tokaj Missziói Egyházközség (Zempléni misszió) megalakításának a feltételeit és az egyházmegyében elfoglalt jogállását. A közgyűlés legjelentősebb eseménye a 2005. november 20-ai püspökválasztás jelöltlistájának a véglegesítése és jóváhagyása volt.

A tanácskozás délután az egyházkerületi közgyűléssel folytatódott, ahol Szabik Imre fél évre visszatekintő tájékoztatójában két témát járt körül. Egyrészt arról beszélt, hogy az állam – ezen belül is az Egészségügyi, illetve az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium, valamint a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma – és az egyházak között kínos feszültség alakult ki, az állami szervek részéről ugyanis hiányzik a tárgyalás, az egyeztetés készsége. Az egyházak nyitottak a kommunikációra a közös szociális és oktatási, hitéleti ügyek előmozdításának, igazságos finanszírozásának az érdekében. A kerület vezetője másrészt elmondta, hogy ez év advent 1. vasárnapjától a lelkészeknek alternatív lehetőségük nyílik arra, hogy a három püspök által fél éven keresztül bemutatott, a Luther-kabátot viselt stólat a presbiterium beleegyezésével a liturgikus öltözék részeként magukra ölthessék.

zációk nagy látogatottságát, mindenkit buzdítva és hívogatta a november 12-én tartandó budavári kerületi napra. Ezt követően a közgyűlés egyhangúlag megszavazta a Tállya–Abaújszántó–Sátoraljaúj–Tokaj Missziói Egyházközség megalakulását és a Borsod-Hevesi Egyházmegyéhez történő csatlakozását. (A Zempléni misszió hatalmas kiterjedésű területen húzódik; gyülekezeteiben két évtizeden át a nyíregyházi egyházközségek látták el a szolgálatot. A Zempléni misszió gondozását, a gyülekezetépítésnek és a közösségek létrehozásának a szolgálatát jelenleg László Milán segédlelkész végzi.)

A közgyűlés legjelentősebb eseménye a november 20-ai püspökválasztás jelöltlistájának a véglegesítése és jóváhagyása volt. A püspök személyére vonatkozó jelölések összegzését a jelölőbizottság elnöke, Bozorád Zoltán püspök-helyettes ismertette. Az Északi Egyházkerület területén (Hajdú-Szabolcsi, Bor-

Ülésezik a presbiterium

Felügyelői beszámolójában Benczúr László az Északi Egyházkerületben esedékes püspökválasztás jó rendjének megtartására és imádságos készülésre kérte a jelenlévőket. Az egyházkerület felügyelője utalt arra: szomorú tapasztalat, hogy a személyi jövedelemadó egyházunk számára felajánlható 1%-ából befolyó összeg meglehetősen szerény, s felhívta a figyelmet a gyülekezeti beruházások felelősségteljesebb átgondolására, illetve a szegényebb gyülekezetek segítésének a lehetőségére is.

Benczúr László örömmel említette ugyanakkor a kerületben tartott evangéli-

sod-Hevesi, Nógrádi, Észak-Pest Megyei, Dél-Pest Megyei és Budai Egyházmegye) nyolcvan, jelölésre és szavazásra jogosult gyülekezet javaslatából hatvannyolc érkezett be összesen huszonhat jelöltre. A püspöki tisztségre való jelölést három vállalták: dr. Fabiny Tamás (6 negyvenhét gyülekezet jelölőlistáján szerepelt), Bence Imre (húsz jelöléssel) és Széll Bulcsú (három jelöléssel).

A három püspökjelölt bemutatkozása 2005. november 16-án, szerdán 17-től 19 óráig tart majd a budahegyvidéki evangélikus templomban.

■ HHO

Fergeteges hangulatú könnyűzenei rendezvényen vehettek részt mindazok, akik október 30-án Gödöllőre látogattak. A Petőfi Sándor Művelődési Központban tizenhatodik alkalommal megrendezett Jubál ökumenikus keresztény könnyűzenei fesztiválon – az előző évekhez hasonlóan – az idén is különböző felekezetekhez tartozó, más-más stílusban játszó együttesek szerepeltek nagy sikerrel, maguk és a közönség örömeire. Az egész napos program részeként tizenöt csapat – köztük evangélikusként az Élek, az Új Teremtés, a Large Room, a Luther Roses, a Miska, a Szövétnek és a Nowember – lépett színpadra. A résztvevőket a helyi önkormányzat részéről Six Edit alpolgármester köszöntötte. Rövid áhitattal Meláth Attila váci baptista lelkész szolgált. (Képiünkön a szügyi Szövétnek)

Életre kelt múlt

Megszokta az ember, hogy minden esztendőben október 31-én, reformáció napján emlékezzünk. Visszatekintünk és emlékezünk evangélikusként – talán kicsit büszkén is –, hogy ez elsősorban mégiscsak a mi ünnepünk, hiszen Luther volt az, és nem valaki más, aki kiszegerte 95 tételét ezen a napon a wittenbergi vártemplom kapujára. Természetesen ünnepünk azonban közösen is: református, baptista, egyházzal protestáns testvéreinkkel együtt tisztelgünk e napokban az előttünk járt reformátorok emléke előtt. (Erről az együtt ünneplésről, együttműködésről szól az országos protestáns napok igen gazdag programja is.) Végül ünnepünk helyi szinten. Ezt tette a soltvadkerti evangélikus gyülekezet is.

Százhatvannyolc évvel ezelőtt ezen a napon, azaz 1837. október 31-én szentelték fel a soltvadkerti gyülekezet ma is álló templomát. Ez adta az apropót a gyülekezet vezetősége számára, hogy életre keltse a múltat. Ez az életre keltés egy márványtáblában „öltött testet”, melyen az eddig itt szolgáló tizenegy lelkész neve olvasható itt-tartózkodásuk dátumával egyetemben. Az ünnepi istentiszteleten szolgáló Gáncs Péter püspök szavai szerint e szám halatán lehetetlen nem egy focicsapatra gondolni, melyben voltak jó és kevésbé jó, tehetséges és kevésbé tehetséges játékosok a százhatvannyolc esztendő alatt, de mindannyian Isten eszközei voltak, és egy ügyért küzdöttek, mely megszívlelendő a mai kor embere számára is.

Káposzta Lajos esperes leleplezi az emléktáblát

Dr. Bölcskei Gusztáv ígérhirdetésében arról beszélt, hogy a reformáció rámutatott, mi a különbség a lényeges és a lényegtelen dolgok között.

Hogy miért tisztelte meg jelenlétével az alkalmat a református zsinat lelkészi elnöke? Nos, a püspök anyai ágon annak az evangélikus lelkésznek – Spannágel Ferencnek – az ükunokája, aki százhatvannyolc esztendővel ezelőtt, a templom felszentelésekor szolgált a soltvadkerti gyülekezetben.

Az ünnepi alkalmon röviden bemutatták az eddig itt szolgáló tizenegy lelkészt, illetve leleplezték az egyik helyi mesterember által adományként készített emléktáblát.

Az emlékezés a templom falain kívül, a temetőben ért véget, ahol a vendégek és a hívek népes csoportja előtt a gyülekezet elnöksége Káposzta Lajos esperes vezetésével megkoszorúzta a helyi evangélikusok három korábbi lelkészének a sírját.

■ HOMOKI PÁL

„Kelen-földiek”

A Budapest-Kelenföldi Evangélikus és a Budapest-Kelenföldi Református Egyházak közös szervezésében október 24. és 28. között reformációi megemlékezésel egybekötött evangélikációs hetet tartottak a kelenföldi református templomban. Minden este fél héttől egy-egy híres magyar reformátor volt az evangélikációs ígérhirdetéssel ötvözött előadások témája: Kálmánsehi Sánta Márton, Honterus János, Huszár Gál, Bomemisza Péter és Beyte István reformátorokról felváltva tartott előadást az érdeklődőknek Takaró Károly református és Blázy Árpád evangélikus lelkész.

Diplomataként is az Úrral járni

Dag Hammarskjöld „érkezése”

► „Sem Keletnek, sem Nyugatnak nem volt szolgálója, hanem az élő Istené” – írta egy vezető amerikai napilap az 1961-ben – hivatalosan mindmáig tisztázatlan körülmények között – repülőgép-szerencsétlenséget szenvedett Dag Hammarskjöldről. Az idén több nemzetközi fórumon is megemlékeznek a biblíás hitű evangélikus svéd diplomatáról, aki a világszervezet második főtitkára volt; 1953-ban került az Egyesült Nemzetek Szervezetének élére. Az ENSZ fennállásának 60. és Magyarország ENSZ-tagságának 50. évfordulója alkalmából rendezett jubileumi konferencián október 28-án a Magyar ENSZ Társaság is megemlékezett személyéről a Magyar Tudományos Akadémián. Hetilapunk erre az eseményre nem kapott meghívót, annál nagyobb örömmel vettünk viszont részt a Német Ajkú Református Egyházközség Hold utcai templomában október 26-án tartott Hammarskjöld-esten.

„Dag Hammarskjöldnek létformája volt az ima. Nem volt ugyan szent, »csak» politikus, ám a szó valódi értelmében a közjót szolgálta. Hiteles volt, mert hite és munkája összetartozott” – hangsúlyozta köszöntőjében Balog Zoltán, a vendéglátó gyülekezet lelkésze. Mintegy ezt illusztrálta a Zsoltár politikushangra – Dag Hammarskjöld élete és gondolatai című filmesszé, amelyet – a Duna Televízió szerkesztőjeként – dr. Fabiny Tamás professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének a vezetője készített.

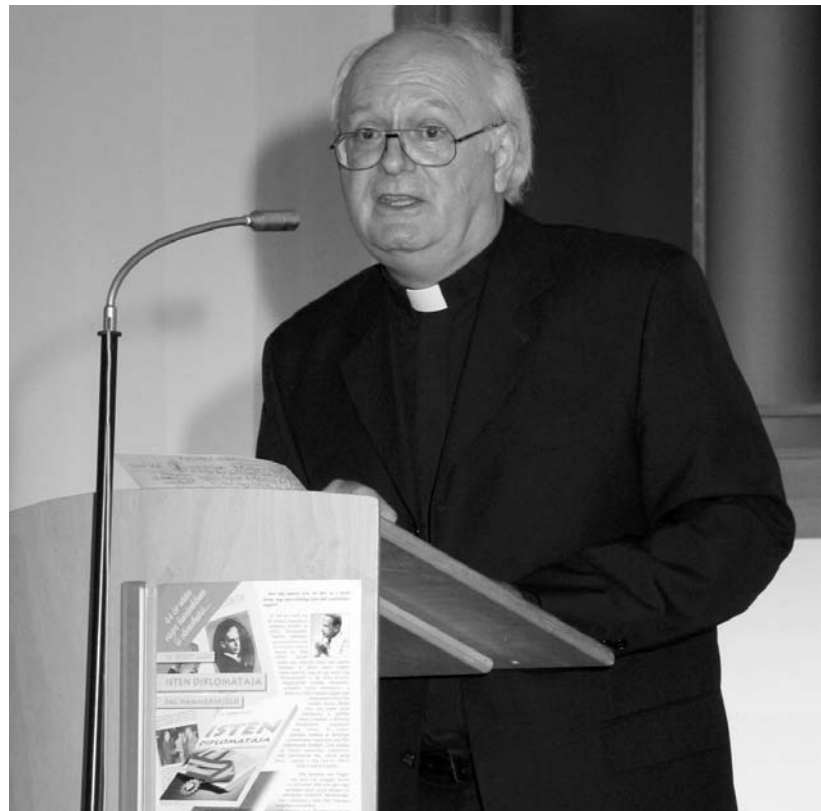
Levélben köszöntötte az est résztvevőit Bengt Lundborg, a Svéd Királyság magyarországi nagykövete, hangsúlyozva, hogy Dag Hammarskjöld élete és munkássága ma is példaadó és inspiráló. (A meghívott előadók közül még Ács Jenő költő kényszerült távol maradni, az ő gondolatait a későbbiekben Vezda János, a Börtön Újság főszerkesztője tolmácsolta.)

Személyes hangon méltatta a száz esztendője született svéd politikust D. dr. Hafenschér Károly evangélikus lelkész. A nyugalmazott címzetes teológiai tanár rámutatott arra, hogy noha Dag Hammarskjöld

a munka megszállotta volt, mindig szakított időt az elmélkedésre. Volt benne hajlam a miszticizmusra, gyakran foglalkozott élet és halál kérdésével. Öt nyelven beszélt, olvasott és levelezett, többek között Albert Schweitzerrel és Martin Buberrel.

Annak ellenére, hogy Dag Hammarskjöld 1961-ben posztumusz megkapta a Nobel-békedíjat (még életében jelölték rá), hazánkban mindaddig csak kevesen vannak tisztában személyiségének jelentőségével. Ezért is tekinthető hiánypótlónak a közelmúltban megjelent, Isten diplomatája című kötet, amelyben – dr. Békefy Lajos református lelkész áldozatos kutatómunkájának köszönhetően – részletek gazdagon rajzolódk ki a politikus portréja. (A szerző az idén már az Evangélikus Élet hasábjain is bő terjedelemben publikált a „zsoltáros főtitkárról”). Békefy Lajos az est folyamán meghívást kapott a cikkünk bevezetőjében említett, két nappal később rendezett akadémiai konferenciára.

A Hammarskjöldről szóló életrajzi mű olvasása nyomán született gondolatait Nagy Lenke osztotta meg a hallgatósággal. A Reformátusok Lapjának főszerkesztője ar-

Szerzői vallomás – dr. Békefy Lajos

ról szólt, hogy a néhai ENSZ-főtitkár bátran és elkötelezetten szolgálta Istent és az embereket, amihez megvolt az erőforrása is: biblíás hite. Fülöp Zsuzsanna énekművész Bach Magnificatjának lenyűgöző előadásával emlékezett Hammarskjöld imádságos életű édesanyjára.

Az est végén a „DH-könyv” szerzője vallott arról, hogy mi készítette a kötet megírására: „Megkedveltem az embert, aki mindennapi életét Isten vonzásában élte; az embert, akinek hite egy nagykorú keresztény hite volt; aki – bár magas

pozíciót töltött be – soha nem akart uralkodni, hanem mindig szolgálni szeretett volna. Az embert, aki tudta, hogy Isten előtt áll, és felelősséggel tartozik neki, aki igyekezett egymással összekapcsolni a politikát és az etikát, a spiritualitást és a diplomáciát, valamint a misztikumot és a racionalitást.” Dr. Békefy Lajos – nem utolsósorban az esten elhangzottak alapján – az iránti reményét fejezte ki, hogy Dag Hammarskjöld végre Magyarországra is „megérkezett”.

■ GAZSU

Méltó könyv az egykori ENSZ-főtitkárról

► Száz évvel ezelőtt született Dag Hammarskjöld, az Egyesült Nemzetek Szervezetének második főtitkára. Az évforduló alkalmából jelent meg az Isten diplomatája – A 100 éve született Dag Hammarskjöld titkos naplójáról című kötet dr. Békefy Lajos református lelkész, publicista tollából. A könyv áttekinti a politikus életútját, szól családi gyökereiről, lelkeségéről, baráti kapcsolatairól, levelezéséről. Erénye, hogy nemcsak Hammarskjöldről, hanem Hammarskjöldről is idéz: az olvasó megtalálja benne a politikus Vágmärken (Útjelző) címmel 1963-ban megjelent naplójának 131 gondolatát, imádságait, meditációs anyagát. A szerző ezeket egy zárandokút lelki dokumentumának nevezi.

Az alapos, sok forrásból táplálkozó, ugyanakkor olvasmányos könyv jó hátteret rajzol, további tanulmányozásra ajánlott irodalmat, pontos életrajzi adatokat és érdekes fényképeket is közöl.

A kötet előszavát és ajánlását én írtam; erre a jogot az adta, hogy birtoomban van a Vágmärken 1963-as kiadása. 1969-es svédországi ösztöndíjam után egyházunk sajtóosztálya kiadta a Ma így imádkozzatok című könyvecskét, amely válogatás volt egy modern svéd imakönyvből (Böner i vår tid). Ez a svédből fordított imádságokönyv 1971 és 1973 között három kiadást ért meg. Belső néhány Hammarskjöld-imádság is szerepel. Ettől kezdve többször tartottam ismertető előadást a politikusról, rámutatva a Nathan Söderblommal való kapcsolatára, illetve az Albert Schweitzerrel és Martin Buberrel való levélváltására is. Érdekes élménye életemnek, hogy Lantanában (Florida, USA) egy nemzetközi konferencián 1977-ben több, addig számomra ismeretlen adatot tudtam meg a korábban a világszervezet legmagasabb posztján szolgáló evangélikus testvérünkről, hatalmas munkabírásáról, belső függetlenségéről, különös, magányos természetéről. Mindezekkel az információkkal az ENSZ egyik tisztségviselője, Margaret Statis szolgált, aki akkor már Kurt Waldheim főtitkár munkatársaként dolgozott, és személyesen ismerte Hammarskjöldöt.

A könyvet megjelenése után több alkalommal is bemutatták. Talán az egyik legjelentősebb bemutató a Német Ajkú Református Egyházközség Hold utcai

templomában zajlott október 26-án. Ezen én is jelen lehettem, és a szerző megtisztelt azzal, hogy egy rövid beszámoló – ahogy ő nevezte: vallomást – tarthattam.

Megpróbáltam szerényen szólni, mert ez illik Hammarskjöldhöz, aki még Istenről és Istennel is úgy beszélt, hogy a nevét sem merete kiejteni, noha tudta, hogy élete és szolgálata az övé, aki megszentelte magányát és napi munkáját (Ma így imádkoztatok, 85. oldal). Már a könyvhöz írt ajánlástomat is azzal kezdtem, hogy a szerző mérész címet adott a könyvének. A főtitkár ezt sohasem mondta magáról, ennek ellenére a magyar olvasók számára szerencsésen vá-

lasztott cím; hiszen – Kosztolányi Dezső szerint – ami Olaszországban szenzáció, az Magyarországon nagyszerű. Svédországban pedig meglehetősen jó (ganska bra). A megítélés tehát vérmérséklet és nyelvhasználat dolga.

Hammarskjöld páratlanul nagy ember volt, és nagy magányos. Páratlan a hivatása – hiszen az ENSZ-főtitkári posztot egyszerre csak egy ember töltheti be –, és páratlan a diplomaták közötti magányossága. Az egyedüllét (ensamhet) jellemző svéd életérzés. Szenvednek tőle, ugyanakkor szeretik is. Ez hasonló ahhoz, amit a svédnek önmagukról is mondanak: a svéd emberek a jéghegyhez hasonlíthatók. Egytized részük látszik, kilencetized részük a víz alatt van elrejtve. Ma a tömegben is átélte magányosság Európára vagy Észak-Amerikára ugyanúgy érvényes...

A magányos Hammarskjöldnek is volt állandó társasága: az öt nyelven beszélő főtitkár állandó szellemi kapcsolatban állt az irodalom, a filozófia, a teológia nagyjaival. Ezért a sok Pascal-, Kierkegaard-, Shakespeare-idézet vagy az orosz szellemi elite való utalás és a középkori római vagy protestáns misztikusok idézeteinek a közlése.

Hammarskjöld érthetetlen Nathan Söderblom nélkül. Édesapja korai halála miatt a széles látókörű, ökumenikus lelkületű professzor, uppsalai érsek hatása alá került, szinte nevelt fia volt.

Dag Hammarskjöld vándor volt – ahogy a svédnek a turistákat nevezik –, és nagy világlátó. Nem szenvedélye, hanem hivatása volt az utazás; járt Moszkvában és Pekingben, Londonban és Párizsban, Kongóban és Latin-Amerikában, Dél-Afrikában és a Távols-Keleten. Szépen ír erről a mai svéd érsek, K. G. Hammar: a nyáron megjelent meditációs könyvében – amelyet Hammarskjöld Vágmärken című könyvének öt témájára szerkesztett – önmagát vándortársának, másutt pedig zárandoktársának nevezi. Kötetének címe: Az út választott téged. Így is ki lehet fejezni ezt a mély értelmű mondatot: nem te választottad utadat. Hammar és Hammarskjöldöt ismerve ez a mondat az or-

toadox ikonokra is emlékeztet: a szakértők szerint ugyanis nem mi nézzük az ikont, hanem engedjük, hogy az ikon nézzen minket meditációnk során.

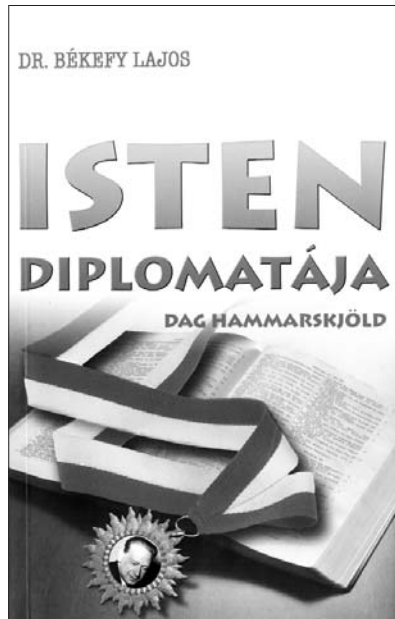
Hammarskjöld mélyen gondolkodó ember volt. Sokat foglalkozott néhány Északra jellemző fogalommal: világosság – fény – sötétség, csend a természetben és a belső szobában, áldozat a felületesség helyett, álom és vízió a tények világában, egyszerűség bonyolult környezetünkben, élet és halál megszgyje, vándorlás az úton a biztos cél felé... Ezek a fogalmak csak jelzésértékűek, további gondolatainkat indíthatják el.

1969-ben Sigtunában jártam. Két hétig laktam és tanultam az egyik ottani lakosiskolában, de alkalom volt meglátogatni a szomszédban lévő Sigtuna Stiftelsen, a svéd egyházi értelmiség centrumát is. Az épület megtekintése közben a tanácsterembe is eljutottam. Az egyik falon csak két egyszerű kép függött: Luther és Goethe képe. Az igazgató elmagyarázta, hogy az egyik a reformációt, a másik a humanizmust jelöli. Másként: az egyik az evangélikusságot, a másik az értelmiséget hívja. Hammar érsek ezt így fejezi ki: „Hammarskjöld keresztény világpolgár volt.” Másnap Olof Hartmannt hallgattam a Maria Kyrkában. Néhány szót váltottunk az istentisztelet után. Megemlékeztem neki, mit láttam előző nap a tanácsterem falán. Ő hozzáfűzte: még egy harmadik kép is odaillene, valamelyik keresztény misztikusé. Hammarskjöld sokat járt és tanult Sigtunában...

Kívánom, hogy Békefy Lajos Isten diplomatája című könyve sokakra hatással legyen a jövőben – evangélikusokra, reformátusokra, katolikusokra és általában a magyarul olvasni tudó értelmiségiekre egyaránt!

■ HAFENSCHER KÁROLY (ID.)

Békefy Lajos: Isten diplomatája – A 100 éve született Dag Hammarskjöld titkos naplójáról. Magyar Református Presbiteri Szövetség – Éjféli Kiáltás Misszió, Budapest, 2005. Ára 1950 Ft.

Egy nap a reformátorral

Luther-filmek a berlini Collegium Hungaricumban

► Az 1993-ban alapított, berlini székhelyű s nem csupán az NDK, hanem Kelet-, Kelet- és Dél-Európa egyes államainak és egyházainak a kapcsolatát is vizsgáló Institut für vergleichende Staat-Kirche-Forschung (ISKF) és a berlini magyar kulturális intézet, a Collegium Hungaricum közös szervezésű „Luther-napján” ismerkedhettek az érdeklődők a filmtörténet fontosabb, Luther életét és tevékenységét feldolgozó alkotásaival. Az október 29-én megrendezett, délelőtt 11-től este 11-ig tartó maratoni filmnap „időutazása” 2003-ban kezdődött és 1927-ben fejeződött be; a legfrissebb film Eric Till alkotása, a legrégebbi pedig Hans Kyser Luther – a német reformáció filmje című némafilmje volt.

A rendezvényt magyar vendégeként és szakértőjeként Berlinbe érkezett dr. Fabiny Tamásnak a Duna Televízióánál készült Isten kezében – Luther a filmvászon című, huszonhat perces alkotása már hetekkel a rendezvény előtt ószinte lelkesedést váltott ki a német szervezőkből: a Luther-filmek történetéről mesélve nem csupán remekül bevezette az eseményt, hanem a nevezetes „Itt állók...” jelenet különböző feldolgozásainak összehasonlításával fontos szempontot adott az egész napos mozisra elszánt nézőknek.

A nap érdekessége – s minden bizonnyal csúcspontja is – az 1927-ben készült némafilm vetítése volt, Carsten-Stephan Graf von Bothmer élő zongorajátékával kísérve.

Az előadások szüneteiben került sor a jelen levő alkotók bemutatására, illetve a pódiumbeszélgetésekre. Lew Hohmann, a Copyright by Luther című, 1983-ban készült animációs film és a Bürger Luther (A polgár Luther) címet viselő, 1981-es dokumentumfilm alkotója arról beszélt, hogy a Luther-téma lehetőséget nyújtott számára, hogy az NDK- időkben egyrészt

meneküljön a napi valóság elől, másrészt hogy a múltat metaforává alakítva szóljon mégis a jelenről. Szerencséje volt, mert az NDK kultúrpolitikusai támogatják a Lutherről szóló művek készítését, ugyanis a párt ekkor indított kampányának értelmében nem volt szabad a reformátort „az ellenségnek átengedni”. A film forgatása során azonban nem kevés akadályt kellett legyőznie: a mellé kirendelt szakértő makacsul ragaszkodott Luther proletár vonásainak a kidomborításához...

Az esti pódiumbeszélgetésen Brigitte Rochow, az Eric Till rendezte film producere, Kurt Veth, az 1983-ban az NDK-ban készült, többrészes és majd tízórás tévésorozat rendezője, Siegfried Bräuer történész és Fabiny Tamás vett részt; a moderátor az est szervezője, az ISKF helyettes vezetője, Joachim Heise történész volt.

A beszélgetés során sok szó esett a filmek történeti hűségéről; például a források szerint Luther inkább halkán mondta azt a bizonyos mondatot Wormsban, ugyanakkor a filmekben gyakran egy igencsak teatrálisan dörgő Luthert látha-

tunk. Lew Hohmann közbevetése szerint keletnémet filmes körökben közismert volt a szólás, mely szerint „minél valószínűbb – annál unalmasabb”... A rendezők egyébként is megértést mutattak kollégáikkal szemben, mondván: más a film, és más a történeti valóság. Kurt Veth ebben az összefüggésben beszélt a félelem filmes megjelenítéséről, valamint szintén ő hozta ismét szóba az NDK-s valóságot és a történelmi film kapcsolatát: 1983-ban számukra bármilyen történelmi kutatás eredményénél sokkal fontosabb volt a filmek aktualitása, hogy sikerüljön a jelenetekben célzások és üzeneteket elrejtetniük.

Fabiny Tamás és Joachim Heise

Az est végén a moderátor a következő éveitől is szólott: talán Münster Tamás lehetne a jövő évi rendezvény témája, még akkor is, ha róla nem készült annyi film, mint Lutherről – egész napos helyett legfeljebb félnapos filmprogramot szerveznének.

■ FEHÉRI GYÖRGY

Háborúban békekességben

Bemutatták a Luther Kiadó új kötetét

► Budapest II. világháborús ostroma alatt, 1944–45 telén harminc gyermekotthon nyújtott menedéket – a Nemzetközi Vöröskereszt védnöksége alatt, Sztelho Gábor evangélikus lelkész irányításával – az üldözöttek gyermekeinek. Ezek egyike volt a Rózsadombon, a Bogár utca 29. alatt működő intézmény. Az otthon pedagógiai vezetője, „Éva néni” – ma Bartosné Stiasny Éva – háborús viszontagságuknak és csodás megmenekülésüknek a lejegyzésével tanuskodik Isten gondviselő kegyelméről. A Háborúban békekességben – A Bogár utcai gyermekotthon lakóinak csodás megmenekülése című könyv bemutatója október 27-én volt a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermében.

Röviden, tömören, fegyelmezetten és a megtartó Istent dicsérve zajlott a könyvbemutató. Szerény volt az emlékezés, akiről pedig Sztelho Gábor így írt: „Jelentős, pótolhatatlan segítőtök egyike. Életét ezen időszakban teljesen az ügynek szentelte Stiasny Éva, akit még fásori segédlelkész korából ismertem, mint jó ifjúsági munkást” (Koren Emil: Sztelho Gábor élete és szolgálata, Budapest, 1994, 51. oldal). Stiasny Éva könyvének rangját emeli a Horváth Ádám rendező által írt előszó, amelyben megbecsüléssel, a gyermekmentő szolgálatot nagyra értékelve szól Stiasny Éváék tevékenységéről.

„...nem csupán a felnőtt olvasók, hanem a mai gyerekek is megismerhetik a hittanórákon, illetve az ifjúsági körökben, hogyan vészték át Budapest ostromát az akkori gyermekek és fiatalok, és hogyan tapasztalták meg Isten segítségét” – foglalja össze könyvének célját a szerző a kötet elején.

Kendeh K. Péternek, a Luther Kiadó igazgatójának a jóvoltából igen informatív és jól szervezett volt a bemutató. A nagyszámú résztvevőt vetített képen láthatta az ép, majd romos Bogár utcai házat. Hallhatta a könyv kiadásának izgal-

mas történetét, megismerhette a kétszer is elénekelt korálunkat: „Óh, terjeszd ki, Jézusom...” (120. ének)

Ezen az estén nemcsak a helyszínen, hanem határainkon túl is sok helyütt emlékeztek Stiasny Évára és az otthonban eltöltött időre, hiszen az egykori gyerekek – ma már idős emberek – közül jó néhányan külföldön élnek. Mivel személyesen nem tudtak jelen lenni az eseményen, többen levélben üdvözölték Éva néni. A kiadóigazgató e szívhez szóló levelek közül hármat felolvastott.

A jelenlevők között voltak a hajdani otthonlakók és utódai, akik szintén ismerik az eseményeket. Mindnyájan Bartosné ószinte tisztelői. A hallgatók másik fele Éva néni barátai, ismerősei közül került ki. Az alkalom végén kindányi körben állva, egymás kezét fogva énekelték el a már említett korálunkat, és mondták együtt a Miatyánkot.

A bemutatón a néhány hozzászóló szava nem embermagasztalás, hanem Isten-dicsőítés volt. Az egész estére jellemző volt az a mondat, amelyet a Jad Vasemben olvassunk Jeruzsálemben: „Aki egy életet megment, a világot menti az meg.”

Mostanában sokszor hallottunk 1956 öröndetes és gyászos eseményeiről. Joggal. De a mai idők nem felejtik el 1944–45 háborús eseményeit sem. Ahhoz, hogy a közös emlékezet békévé oldja a harcot, fontos, hogy kiderüljön: a magyar, a német, az orosz katona egyaránt ember tudott maradni, még ha egyenruhában volt is... A szerző könyvében erről is szól.

Meggyőződünk arról, hogy igaz, amit János első levelének a 4. fejezetében olvasunk: „...a teljes szeretet kiűzi a félelmet...” (18. vers) Ószintén senki sem mondhatja, hogy nem volt benne félelem ezekben az időkben, de a másokért felelős szeretet erősebbnek bizonyult a jogos félelemnél is.

Nagyon örültem annak, hogy az olvasó nem manipulált írásokból, egyoldalú naplóbejegyzésekből vagy cikkekből származó információk alapján kénytelen tájékozódni: a bemutatón az események részeseitől hallhatta – a könyvben

pedig olvashatja –, hogy mi történt a háború közben a békekesség szigetén. Éva néni szavaiból a teljes valóság sejlett fel. Talán kissé túlozva a könyvbemutatón annak voltunk tanúi, hogy mit jelent a „történelem alulnézetből”. Itt nem politikusok, hadtörténészek, párttagok megállapításait hallhattuk, hanem a Bogár utca 29. elfelejtett valóságát.

Éva néni született pedagógus. Tudja, hogy sem a gyerekek, sem a gondozók nem angyalok, a megszállók még kevésbé. Mégis, a nyomorult emberek is Isten küldöttei és ápoljtjai lehetnek. A Jelenések könyvének egyik szakasza (3,2–3) ellentmondásosnak látszik, mégis valóság. A halottnak mondott gyülekezeti tagok is segíthetnek a haldoklóknak. A végtelenül erőteljes a még gyengébb testvéreknek... Ez történt a Bogár utcában is.

Jó, hogy Éva néni nemcsak saját magáról beszél a könyvében, hanem más, hiteles keresztényekkel együtt látatja saját szolgálatát. Sztelho Gábor, Koren Emil, Lehel Ferenc, Benczúr László, Éliás József, Hajós Emil és mások neve jól ismert számunkra; azonban sok ismeretlen név is előkerül: váratlanul segítő német tisztéké, orosz katonáké, a magyar rendőrség néhány tagjáé – ők is lehettek Isten eszközei.

Igazat adok Horváth Ádám rendezőnek, aki arról panaszkodik, hogy „Éva néni” és Sztelho Gábor nevét még mindig csupán emberek kis csoportja – a megmentettek és hozzátartozók, illetve néhány lelkes tisztelőjük – ismeri. Úgy hiszem, hogy akik e könyvet elolvassák, sokat meg tudhatnak róluik, és áldhatják Istent, amiért mindig megsegíti a hozzá fordulókat. Amint a szerző írja: „Mert mi bizony sokszor elmondhattuk: »Mindaddig megsegített bennünket az Úr!« (1Sám 7,12) És ahogyan JSir 3,22–23-ban olvashatjuk: »Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogott el irtalmat: minden reggel megújul.« S miként abban az időben gyakran énekeltek: »Csak az Úrnak nagy kegyelme, hogy még nincsen végünk.« Ez a könyvecske gyermekeink és unokáink számára erről szóló tanúságtétel. (A kötetről ismertetés olvasható október 23-i számunk 5. oldalán.)

■ HAFENSCHER KÁROLY (ID.)

A 200. tanév Bonyhádon

Díszünnepség az evangélikus gimnáziumban

► A reformáció hét keretében jubileumi programsorozat vette kezdetét a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégiumban október 27-én. Az intézménynek ugyanis a jelenlegi a kétszázadik tanéve. A bicentenáriumi megemlékezés nyitánya a Vörösmarty Mihály Általános Művelődési Központban tartott díszünnepség volt.

– Mindennapi munkánk mellett tulajdonképpen az egész tanév a jubileum jegyében fog telni, ezért az oktatás folyamatában felhívjuk a diákok figyelmét a kétszáz éves múlt jelentőségére. Hagyományos programjainkon kívül számtalan újszerűvel is jelentkeztünk majd, májusban pedig egyházi ünnepélnyel és egy nagy közösségi rendezvényel zárunk. Minden hónap első hétfőjén jelenlegi és öregdiákok előadásai várják a fiatalokat – tájékoztatta lapunkat Ónodi Szabolcs igazgató. – Fontos számunkra, hogy mit tudunk tárgyi feltételekben hozzátenni ahhoz a kétszáz éves hagyatékhoz, melyet elődeink megteremtettek. Egy olyan közösségi teremre lenne a legnagyobb szükség, ahol egyidejűleg akár ezren is elférünk, hogy valóban közösen tarthassuk meg ünnepeinket. Ez a testnevelés ügyét is szolgálná, vagyis tulajdonképpen egy sportszarnokról van szó, amelynek tervezett megépítésével Bonyhád versenysportjára, lakosságára is gondolunk – tette hozzá az intézmény vezetője.

A bicentenáriumi nyitóünnepségen elhangzott köszöntőjében Krähling Dániel esperes elmondta: kétszáz éve arra törekedtek hazánk vezetői, hogy elnémetesdjék az ország. Ekkor jött létre Sárszentlőrincen a gimnázium, mely 1870-ben került át Bonyhádra. Az iskola nem mondott le arról, hogy értelmiséget neveljen, s a nemzetiségiek közti békét mindig meg tudta őrizni. „Remek magyar hazafiakat szeretnénk nevelni. Jó visszatekinteni, és látni, hogy a múltban ez így volt: elfogadásra – is – neveltek, s nekünk szintén ez a feladatunk” – zárta beszédét az esperes.

A rendezvények fővédnöke Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke nyolc védnök – egy fő a szülők képviseletében és hét öregdiák – mellett. A szeptemberi

tanévnyitón az intézmény udvarán szökőkutat avattak; a mellette elhelyezett padokon szívesen üldögélnék a diákok.

A gimnázium vezetősége a jubileumi tanév alkalmából Adománylevelet alapított, melyből a megnyitón Ónodi Szabolcs hatot nyújtott át.

– Ők hatan nagyon sokat tettek azzal, hogy a '90-es évek elején felismerték: a bonyhádi gimnáziumnak dinamikusabb jövője lehetne, ha visszakerülne régi tulajdonosához – mondta el az igazgató. – A kitelepítések miatt már csak szórványban élnek evangélikusok a beiskolázási körzetünkben, épp ezért az egyháznak nem volt célja, hogy az első között kérje köteleibe a bonyhádi gimnáziumot. Hogy ez mégis így történt, abban elévül-

Ónodi Szabolcs igazgató (balra) gratulál Oroszki István volt polgármesternek

hetetlen érdemei vannak a díjazott hat embernek. Krähling Dániel kezdeményezte az ügyet városi képviselőként; Oroszki István, Bonyhád akkori polgármestere felkarolta az ötletet, dr. Harmati Béla püspök meggyőzte az egyház vezetőit, dr. Frenkl Róbert országos felügyelő kompromisszumteremtő képességeivel segített, Plathy Iván államtitkár pedig „levezényelte” az állam és az egyház közötti tranzakciót. Amikor átvették az intézményt, közel ötszázmillió forintot irányítottak a bonyhádi gimnázium rekonstrukciójára; ebben elévülhetetlen érdemei voltak Szemerei Zoltánnak, az egyház gazdasági ügyekért felelős munkatársának – fejtette ki Ónodi Szabolcs.

A bicentenáriumi nyitóünnepségen Gáncs Péter püspök ünnepi szavait a Lukács evangéliumból vett történetre építette, mely a tizenkét éves Jézusról szól, aki hallgatta és kérdezte a tanítóit.

Az ünnepségen a Lutheránia énekkar szolgált át. Kamp Salamon vezényletével. Másnap a bonyhádi gimnáziumban vendégül látták az evangélikus iskolák pedagógusainak delegációját. Erre a napra ellátogatott az intézménybe Magyar Bálint oktatási miniszter is, és előadást tartott az oktatás reformjáról, a tankönyvek felülvizsgálatáról.

■ MÁTÉ RÉKA

Kronológia

- 1806 őszen megkezdődött a tanítás a Tolna megyei Sárszentlőrincen az evangélikus kisgimnázium első osztályában
- 1831-től kezdve két tanéven át az iskola tanulója volt Petőfi Sándor
- 1870-ben az algimnáziumot átköltöztették Bonyhádra, itt folytatódott a tanítás
- 1893-ban jelentős államsegéllyel itt épült fel Tolna megye első tornacsarnoka
- 1897-től a bonyhádi evangélikus algimnázium egyházi fenntartói rendszeres segélyt biztosító szerződést kötöttek az állammal; ezután az iskola személyi kiadásainak a kétharmadát az állam fedezte
- 1906 szeptemberében – a centenáriumi ünnepel egy időben – megkezdődött a főgimnáziummal való fejlesztés
- 1906 és 1908 között felépült az új főgimnáziumi épület, amelyet 1908 októberében vettek birtokba a diákok és a tanárok. A régi algimnáziumi épületből internátust alakítottak ki
- 1910-ben zajlott le az első érettségi vizsga huszonhárom végzőssel
- 1914-től 1916-ig a gimnáziumban tanult Illyés Gyula
- 1919 június elején az iskolát államosították
- 1919 augusztusában a gimnázium újra visszakerült egyházi tulajdonba
- 1924 szeptemberében az iskola reálgimnáziummá vált
- 1948 júniusában a gimnáziumot államosították
- 1948 szeptemberétől négy évfolyamos gimnázium, humán és reál tagozattal
- 1949 ősztől az iskola neve: Állami Petőfi Sándor Általános Gimnázium
- 1965-től az iskolareformmal a gimnázium egységessé vált, fokozatosan megszünt a humán és a reál tagozat. Az iskola neve: Petőfi Sándor Gimnázium
- 1992 óta újra egyházi intézmény: Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium

KÓRHÁZMISSZ

Az idei őszi kétnapos kórházmissziói konferenciát október 7–8-án tartottuk Óbudán, az Apor Vilmos vendégházban. A rendezvényre mintegy ötvenen érkeztek az ország minden tájáról.

Egyedül ma sem megy!

„Egyedül nem megy! Ha szeretnél segíteni, de nem tudod, hogyan fogi hozzá... Ha már segítesz, de magad is segítségre szorulsz... Ha egyedül érzed magad ebben a szolgálatban, és úgy érzed, problémáid vannak... Ha társakra vágysz, akik szintén vállalják az önkéntes kórházi segítők szép szolgálatát... Közösen tanulva, egymást segítve jobban végezhetsz szolgálatunkat! Ha szívesen csatlakoznál hozzánk, akkor szeretettel hívunk és várunk az önkéntes kórházlátogatók és beteglátogatók találkozására!” – Ezekkel a gondolatokkal hívogattuk öt évvel ezelőtt az e szolgálat iránt elkötelezettséget érző testvéreinket.

Istenünknek legyen hála, hogy öt év óta történetlén minden évben két-három alkalommal találkozhatunk, ökumenikus nyitottsággal együtt tanulhatunk, erősödhetünk és bátorítást kaphatunk egymástól. Jó látni, hogy nem volt hiábavaló fáradozás a kórházmissziói szolgálatban eltöltött öt év; jó látni, hogy ma is él, és egyre terebélyesedő ez a kezdeményezés. Alkalmanként negyven-ötven ember gyűlik össze az ország távolabbi részeiből is – nemcsak Budapestre és nemcsak evangélikusok, hanem katolikus és református testvérek is. Vannak rendszeres résztvevőink, de mindig vannak új arcok, új érdeklődők is.

Vannak közöttünk lelkesek, hivatásos lelkigondozók, kórházi dolgozók, nővérek, orvosok, szociális munkások, és jó szándékú, segíteni akaró laikus nyugdíjasok, továbbá fiatalok is, akik-

ben mégis közös az, hogy mindannyian elhívtak erre a szolgálatra Krisztus által. Az öt év során sok fontos kérdéskört jártunk körül, mint például a hospice szolgálat, a daganatos betegek lelki-gondozása a kórházban és otthon, a gyermekek és szülei lelki-gondozása, a balesetet szenvedettek, a pszichés betegek lelki-gondozása... Minden területet igyekeztünk végigjárni, hogy minél több oldalról kapjunk segítséget a lelkigondozás szolgálatához.

Az értékes előadásokon kívül mindig szerepel lelki, bibliai megerősítés és útmutatás is a konferenciákon. Mindig van egy gyakorlati rész, amikor esettanulmányok bemutatásával, önismereti játékokkal segítjük elő az elhangzottak feldolgozását, mélyebb megértését. Ezenkívül sokat jelentenek a találkozások, egymás terheinek és örömeinek a meghallgatása és hordozása is.

Legyen az a lelkigondozás kérdése, a hitoktatás, az ifjúsági munka vagy más egyházi tevékenység, úgy hiszem, mindenütt érvényes ez a mottó: „Egyedül nem megy...” Össze kell gyűjteni mindazokat, akik egy-egy területen elmélyednének, és segítenének, hogy elindulhasson egyházunkban egy laikus képzési mozgalom. Ezáltal gyülekezeti tagjaink is bekapcsolódhatnak az egyes feladatokba, és segíthetnek a lelkészek sokrétű munkáját. Véleményem szerint ez a jövő egyházának is az egyik fontos építőeleme.

■ BAJUSZNÉ ORODÁN KRISZTINA

Nyitóáhitat

„Vegyetek példát, testvéreim, a szenvedésben és a türelemben a prófétákról, akik az Úr nevében szóltak.” (Jak 5,10)

Az ószövetségi próféták közül talán a legjelentősebb Jeremiás volt. Élete és szolgálata viharos időkbe esett. Születésének idején az Asszír Birodalom a fénykorát élte. (Kr. e. 650 körül, de már Kr. e. 612-ben is összeomlott az Asszír Birodalom, Babilon lépett a helyébe, és rövid időn belül még nagyobb és még erősebb lett nála.) A kicsiny Júda a birodalmak szorításában próbálta megőrizni a függetlenségét. Jeremiás hamar észrevette, hogy hazája vallási és politikai értelemben is a vesztébe rohan. Isten akarata volt, hogy ő hirdesse meg a déli országrész, Júda pusztulását, Jeruzsálem lerombolását, a dávidi dinasztia végét. Mégis egészen az összeomlás pillanatáig hangzott figyelmeztető és megterésre hívó szava Júda királyához, Jójákimhoz. Sajnos hiába. Ellenfelei, akik makacsul ismételtették a nagy elődök igaz kijelentéseit, nem vették figyelembe a megváltozott történelmi helyzet kihívásait. Jeremiás próféciájában nem hallották meg Isten megterésre hívó igéjét, amely által megmaradhattak volna. Nem vették észre, hogy Jeremiás az a próféta, akinél – Isten népe történelmében először – a szenvedés pozitív értelmet kapott. Ezért többen hasonlóságot látnak Jeremiás könyve és az evangéliumok, Jézus szenvedéstörténete között.

A próféta a szenvedések szörnyű súlya alatt várja, hogy Isten valami újat, valami mást, valami változást hozzon. Várja, de úgy tűnik, hiába, mert így panaszkodik Istennek: „Olyan vagy hozzám, mint a csalóka patak, amelyben nincs állandóan víz.” (15,18)

Mi is kerülhetünk szenvedéseink között olyan helyzetbe, amikor kesergéseink már Isten elleni váddá válnak.

A próféta átélte a magányban megtapasztalható szenvedést. Itt nem csak arra gondol, hogy ciszternába dobva kellett szenvednie. „Magamra maradtam, mert kezd rám nehezédt, bánattal töltöttél el.” (15,17) A legfájdóbb magány – amelyet Jézus így kiált bele ebbe a világba: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?” (Mt 27,46) – őt is szorongatja.

Jeremiás szenved. Hazáját már elfoglalták a babiloniak, népét fogságba hurcolták, Jeruzsálem a templommal együtt romokban hever. Ő viszont Anatótban, szülővárosában visszavásárolja családjá ősi földjét. Miért? Mert Isten azt mondta neki: „Fognak még házat, szántóföldet és szőlőt venni ebben az országban!” (32,15) „Vedd meg (...), neked van jogod megvenni.” (32,7)

A legreménytelenebbnek tűnő helyzetekben – és ilyenekkel a kórházakban gyakran találkozunk – sem szabad elfelejtenünk, hogy Isten visszaadhatja azt, ami a miénk volt, az egészségünket. Ne felejtjük el ilyenkor hálás szívvel megköszönni a gyógyulást, és megkérdezni: „Mi célból tetted el velem, Uram?”

■ BOLLA ÁRPÁD

A szenvedés értelméről

Dr. Schaffhauser Ferenc egyetemi docens az Eötvös Loránd Tudományegyetem Nevelésméleti Tanszékének vezetője és a magyarországi Logoterápia és Egzisztenciaanalízis Egyesület alelnöke.

„A szenvedés értelméről...” Meggyőződésem, hogy ez a téma mindenkit érint, sőt egészen személyesen érint. Hiszen mindannyiunknak megvannak a saját kisebb-nagyobb szenvedéseink, mint például veszteségek, betegségek, krízisek, csalódások..., amelyeket nekünk kell feldolgoznunk. Hiszem, hogy az előadásban elhangzott gondolatok segítenek személyes életünkben is. Továbbá lelkigondozóként, kórházlelkészként a segítő hivatásban tevékenykedünk. Igényesek vagyunk, és szeretnénk világosabb, mélyebb rálátással lenni mások problémáira, hogy jobban tudjunk segíteni a reánk bízottaknak.

Schaffhauser Ferenc előadásának úgy volt nagy hatása, ahogyan elhangzott. Szavait az alábbiakban szeretném a lehető leghitelesebb formában továbbadni a kedves olvasóknak, hogy hasonló élményben részesülhessenek, mint azok, akik élőszóban hallották az előadást.

„Mitől vizsgálódunk meg a ránk mért, sokszor nehezen elviselhető vagy elviselhetetlen szenvedéseink során? Egyre kevesebbek számára elfogadott az a válasz, hogy nyugodjunk meg egy fel-sőbb akaratban. Csekélyke vigasz ez a

beszéd értelmében boldogok azok, akikre nem a végső pillanatokban vár ez a felismerés és belátás: volt értelme valamit kiállni, valamiben megmaradni, például egyes derékkel, méltósággal elviselni a megaláztatásokat, a belőlük származó lelki szenvedést.

De az egészen bizonyos, hogy a szenvedés, vagyis a kisebb-nagyobb tuskék mutogatása, a velük megélt szenvedés kirakatba helyezése nem tartozik az értelesen viselt szenvedések közé. Ilyesmivel: »Ím, lássátok, mennyit szenvedek érte-tek, és úgy látom, hogy nem vagytok méltók rá.« Nem ezek az élmények azok, amelyek elvezethetnek annak a bölcs belátásához, hogy volt értelme megszenvedni bizonyos dolgokat. A megszenvedett, az emelt fővel, méltósággal elviselt, a nem másokra hártott szenvedés elviheti az embert oda, hogy felemeli őt, lelkileg és morálisan is, és szebbé teszi. Szébbé, nemesebbé, teljesebbé.

Szenvedések során gyakran hangzik el ez a kérdés: »Miért pont én? Miért pont engem ért a trauma, ez a gyász?« Ilyenkor az önvédelmi reakció lép fel, egy belénk rögzült védekezés: »Miért pont én jutottam erre a sorsra? Miért pont velem történik ez meg?« A kérdés azért rossz, mert ezzel nem tudsz mit kezdeni. A helyes kérdés így szól: »Most mit csinálsz ebben a helyzetben?« Mert most ez a helyzet. Ez számodra most életed valósága kitörölhetetlenül. Hogy megérted-e, vagy sem, hogyan jutottál ide, az most mindegy. Ez van. Az élet és a helyzet, amelyben most vagy, feladat a számodra.

mai ember számára. Olyan válaszokat keresünk, amelyek érthetőek a mai, világi gondolkodású ember számára is, és amelyek összekapcsolódnak a hitbeli válaszokkal. Lehetséges, hogy a mai emberek, a kortársaink, a barátaink, a családtagjaink megértsenek valamit a vigaszból, mi több, a szenvedésből. Lehet, hogy túl nagy a szó: »Van értelme szenvedni.« »Minden szenvedésnek van értelme.« Amikor megszenvedjük azt, amit éppen meg kell szenvednünk, és ki sem látunk belőle, akkor biztosan nagyon nehéz bármilyen értelmet találni benne. Utólag talán. Utólag nagyon sokan ráébrednek, hogy volt valami konkrét értelme annak, hogy azt a testi vagy lelki betegséget megszenvedték. Talán a legvégén arra is rájövünk nagyon sokan, hogy az egész életnek és benne a megélt szenvedésnek is volt értelme. Lehet, hogy az utolsó órában döbben rá az ember arra, hogy érdemes volt vállalni és végigélni még a szenvedéssel teli életet is. A Hegyi

A terápia, amelyet én képviselek (a Viktor E. Frankl-féle logoterápia – a szerk.), azt mondja: »Jól teszed, hogy számot vetesz a sorssal, de hogy megadd magad neki, arra nem sok indokot találok. Sőt a te igazi sorsod az lesz, amit ebből a helyzetből te magad csinálsz.«

Ami téged valóban lényed legmélyéig megrázza, megrengtet és esetleg felemel, gazdagít, az egyfelől valóban a kikerülhetetlen szenvedés (ennyiben sorsszerű). És csak a kikerülhetetlen szenvedés nemesít. Amit saját magad szerzel ostobaságaidal, téves döntéseiddel, ez nem az a szenvedés, amely téged felemel és teljesebbé tesz. Csak a kikerülhetetlen szenvedés nemesít. De az nemesíthet. Nézzenek meg néhány idős arcot. Látszik rajtuk, hogy sokat szenvedett a viselőjük. Ha alaposan, ha igazán meglátjuk ezeket az arcokat, akár a saját édesanyánk, a nagymamánk, hozzátartozóink arcát, akkor meglátjuk bennük a nemesedést, a teljesebbé válás szépségét. Egy idős hölgy arca tud szép

lenni. Szép. Nem a tévésztáros értelemben, hanem a klasszikus, a szép, a jó, az igaz egységében nézve.

Ez a mai világ, amelyben élünk, sok szempontból megbetegít minket. Mit kezdünk ezekkel a ránk zúduló, megbetegítő hatásokkal? Vannak, akik megpróbálják számba venni ezeket a mai szenvedésforrásokat. Az egyik ilyen »a semmitől való szenvedés« (a dán teológus, filozófus, Kierkegaard megállapítása). A semmitől való szenvedés lényegi és egészen megrendítő. Sokan éppen az unalmat szenvedik meg (például a mai fiatalok). A modern emberiség ingázik az unalom és a túlerhelés között. Mi van a háttérben? Az üresség. És ami hiányzik belőle, az az értelem, az értelmesség. Ki kell tölteni az ürességet. Értelmezéssel kell tenni az életet. Azt kell sugallni: »Barátom, ebben a világban vannak még értékek, amelyek téged is gazdagíthatnak, gyarapíthatnak, ha megtalálsz, és ha életed részévé teszed őket.« Milyen értékek? Örök értékek. Például olyan erkölcsi értékek, amelyeket generációk hosszú sora megélt, és ez az értékvilág gazdagította, megtartotta őket. Nincs olyan élethelyzet, amelyben ne lehetne értékeket meglátni. Még a kikerülhetetlen szenvedésben is felfedezhetők vigasztaló, sőt beteljesítő, aktivizáló serkentő értékek.

Az ember mindig képes arra, hogy értékeket hozzon létre. Még a szenvedésben is. Hiszen az ember mindig van annyira szabad, hogy emelt fővel, egyenes derékkel, méltósággal elviselje a szenvedést. Ez az emberi méltóság kegyelmi forrásból van, és senki sem veheti el tőlünk. »Nem igaz, hogy ennyi szenvedésnek ne lenne valami értelme« – mondják sokan, és ez így is van. Ez a kiolthatatlan vágy ott él mélyen az emberben: a szenvedésnek is legyen értelme, és lesz értelme.

Hogyan válik az életem »értelemteljessé« minden helyzetben? Úgy, hogy az én ittlétem másoknak szól. Jelenlét másokért. Ez a kiteljesedése életünk értelmének, még ha oly szenvedéstele is. A lelkes a híveiért van, a tanár a diákjaiért, az anya a gyermekeiért. A jelenlétem attól hiteles, értelemmel teli, mert másoknak szól. Ez mindenki számára kiteljesítő: »Élni másokért«. A segítő embereknek az a hivatásuk, hogy ezt sugározzák magukból. Igazán úgy teljesedik be az életünk, ha felilemelkedünk önmagunk önzésén, és életünk értelmét abban leljük és valósítjuk meg, hogy segítünk másoknak értelmesen megélni az életet. A segítő hivatású embereket ez az életelv vezérli. Vezéreljen ez az életelv életünk végéig, hogy aztán, ha már nincs ez az élet, nyerjük el a méltó jutalmát.” Eddig az idézet az előadásból.

Kórházlelkészként naponta találkozom szenvedő emberekkel. Sokszor tapasztaltam, milyen sokat jelent az a gondolat, hogy a méltósággal elviselt szenvedés a legnemesebb, amelyben az embernek része lehet. A nagy példa erre Jézus, a kereszten szenvedő Jézus. Sokat jelent a betegágyon fekvő ember számára az is, hogy személyre szabott feladat vár még rá. Ezt a feladatot hitem szerint Istentől kapjuk, ő a megbízó. Beszélünk arról, hogy kik várnak otthon, kiért vagy miért érdemes élni. Ez pozitív életenergiát mozgósít a betegágyon fekvő emberben, és így hozzátesz valamit a gyógyuláshoz, jobbuláshoz. Beszélgetek emberekkel, akik feladattal, mert nem bírták tovább. Közösen keressük azt, hogyan tovább; mi az egyén életének értelme, mi az ő személyes feladata. A keserűségeken, a vesztéseken, a fájdalomokon túl éppen az ad reményt, vigaszt, hogy volt, van és lesz is értelme az életnek és a halálnak is.

■ HONTI IRÉN

IÓI MELLÉKLET

A MELLÉKLETET SZERKESZTETTE: HONTI IRÉN

Így látták a résztvevők

► Képzéseink néhány résztvevőjétől megkérdeztük, hogy számukra mit jelentenek ezek a továbbképző alkalmak. Segítenek-e a munkájukban azon a helyen, ahol éppen tevékenykednek, kórházban lelkigondozóként, nővérként, szakápolóként? Hogyan és miben nyújtanak segítséget az emberekkel való foglalkozásban?

Oravecz Mária (lelkigondozó a Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézetben, hospice területen lelkigondozó Budapesten; református vallású): „Nagy szükségem van az önkéntes lelkigondozók továbbképző konferenciájára, mert sokat tanulok belőle. Úgy érzem, hogy az előadásokon hallottak beépülnek a tudatomba, és engem is átformálnak, képessé tesznek a fejlődésre. Minden előadó másképpen közelíti meg a kérdést, ezáltal segítséget nyújt a különböző páciensek megértéséhez. A hozzám bizalommal forduló emberek legbensőbb problémájának átéréséhez és a feldolgozását elősegítő kommunikációhoz nyújt segítséget a továbbképzés.”

Kárász Lajosné (önkéntes lelkigondozó és szociális asszisztens a Fejér Megyei Szent György Kórházban Székesfehérváron; evangélikus vallású): „Pár éve veszek részt a Kórházmissziói Szolgálat kitűnő szervezésű szakmai továbbképzésein. Az önkéntes lelkigondozók konferenciája jó alkalom arra, hogy családias légkörben egyszerű szakemberek előadásait hallgassam. A legutóbb prof. dr. Schaffhauser Ferenc *A szenvedés értelméről* címmel tartott sikeres előadást, melyet beszélgetés követett; kérdések és válaszok hangzottak el. Ez az alkalom különösen megérintett, hiszen ez a téma napjainkban sajnos mind jobban megélt valóság. Hasznosnak tartom, hogy ilyen továbbképzéseken részt vegyek, mert munkám során kamatoztathatom az ott tanultakat. Továbbá lehetőségem van arra, hogy beszélgessek a kis közösség tagjaival, ami által sok hasznos tapasztalatot nyerhetek. Ezenkívül a továbbképző alkalmak lelki feltöltődést is jelentenek, amelyeken többszörös erőt kapok ahhoz, hogy a lelkigondozói munkát több szeretettel, nagyobb átéléssel és szakmai hozzáértéssel végezzem.”

Kertész Sándor (szakápoló Kiskunhalason a Semmelweis Ignác Kórház pszichiátriai osztályán; római katolikus vallású): „Ezúton köszönjük a lehetőséget, hogy részt vehetünk a kórházmisszió által szervezett konferencián, amelyről lelkiekben megerősödve térünk haza. A két nap alatt olyan mélyreható előadásokat hallgathattunk, amelyek által nagyobb hittel és bizalommal tudunk embertársaink felé fordulni, főleg azok felé, akik segítségre szorulnak. Különösen fontos ez a pszichiátriai betegekre nézve, akiknek a legnagyobb szükségük van a lelki segítségre. Munkánkban megerősítő volt a másik nézőpontot is megtapasztalni a gyógyítás terén, mely a »gyógyítsunk lelket gyógyszerrel« mellett a »gyógyítsunk lelket lélekkel« fontosságára hívta fel a figyelmet. Reménykedve tekintünk a jövő felé, bízunk benne, hogy újra lesz lehetőségünk az együtt gondolkodásra, és részt vehetünk ilyen lélekemelő közös együttléteken.”

Panyik Benedekné (mindenki Sárkája, a budapesti Péterfy Sándor Utcai Kórház-Rendelőintézet organikus neurológiai osztályának főnövére, református vallású): „Sokszor kora reggeltől késő estig végzett szolgálatomhoz szükségem van arra, hogy csütörtökönként összegyűjtem az igére egyes betegeimet, és velük együtt részt vehetek a kórházi istentiszteleten. Szolgálatomhoz sok segítséget kaptam a legutóbbi kórházmissziói konferencián, ahol a hozzám különösen is közel álló, *Idegrendszeri betegségek lelki hátteréről* című, dr. Süle Ferenc által tartott előadás fogott meg a legjobban. Annak különösen is örültem, hogy az előadó szép vallástétellel tett bizonyosságot keresztény hitéről.”

■ HONTI IRÉN – BOLLA ÁRPÁD

Lelki erőforrásaink

Dr. Süle Ferenc előadása

Dr. Süle Ferenc nyugdíjazása előtt az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet valláslektani osztályát vezette. Lebilincselő személyisége és szellemisége, elgondolkodtató gondolatai mély nyomokat hagytak bennünk. Az előadás az ember lelki erőforrásaival foglalkozott. A professzor széles látókörű előadóként nem fukarkodott az irodalmi, filozófiai, művészeti hasonlatok, párhuzamok említésével.

Dr. Süle Ferenc előadásában rámutatott arra, hogy vallása és istene minden embernek van, így az ateistának is. A ma emberének sokfajta istene van. A ma egyik főistene sok ember számára a mammon. ...*ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek...* – mondja a Biblia is (Lk 12,34). A vallásos élet ma a spiritualitás fogalmával ragadható meg leginkább. Az ismeretlen fogalmára vonatkozó elgondolásaink jellemzik a spiritualitásunkat. A ma emberének a spiritualitása egyfajta szellemi turmix, mely egy kis kereszténységéből, asztrológiából, talpmasszából, buddhizmusból áll... De a mindezekről való ismeret csak felületes, hiszen a ma emberére zúduló információmenység feldolgozása szinte lehetetlen. A modern ember vallása a természettudomány. A modern ember a saját énjét, az egóját tet-

te istenei helyére. Maga akar mindentudó és mindenható lenni, s ennek eszköze a tudomány. A problémáira a megoldást, a kérdéseire a választ a tudománytól várja. A természettudomány papja ma a tudós. Ha az embernek a hasa fáj, elmegy az orvoshoz, ha lelki zavara van, akkor pszichológushoz vagy pszichiáterhez fordul, s egyre kevésbé a lelkészhez.

A professzor kiemelte: nagy probléma ma a lelkészképzésben, hogy nem tanítja meg lelkészei számára, miként kell segíteni a lelki problémákon. A lelkész nem tanul pszichodiagnosztikát, amely abban segítené, hogy felismerje, milyen baja van az előtte levő embernek. Nem tanul pszichopatológiát, mely segítené felismerni a kóros lelki működést, hogy meg tudja különböztetni a fanatikus megszállottat a lelkes hívőtől, s nem tanul pszichoterápiás ismereteket sem. Süle Ferenc rámutatott, hogy nagy szükség lenne a teológiai fakultásokon a klinikai pszichológia oktatására, mely a pszichopatológiát és a pszichoterápiát is magába foglalja. Ez a stúdium megkönnyítené a lelkesi szolgálatot a kórházban és a gyülekezetben egyaránt.

Dr. Süle Ferenc előadása nagy élményt nyújtott mindannyiunk számára.

■ LUKOVITS ESZTER

Záróáhítat

„Az ember lelke elviseli a szenvedést, de ha a lélek összetörik, azt el lehet-e hordozni?” (Péld 18,14)

Ha egy mellkasebész megkérdeznék, hogy hol a lélek helye a testben, anatómiai talán nem találná a nyomát. Mégis mindig a mellkasunkhoz kapunk, ha valami szorít belülről, ha valami fáj a lelkünknek. Túlságosan el van rejtve, és minden mögé szorul. Előbb kérdezik meg, hogy miként kerülhet el egy ügyben a legnagyobb anyagi veszteség, vagy hogy miként lehet kevesebbet veszteni a presztízsből, mint hogy kinek az igazságérzetét bántja, ki hogyan viseli a dolgot lelkiileg. Legfeljebb örülünk, hogy nem velünk történik.

Mégsem mondhatjuk, hogy nincs ez a különös „érzékszervünk”, vagy hogy el lehetne altatni. Nagyon előre tud kerülni, ha valami sérülés éri. Ha a tekintete nem tiszta valakinek, vagy a mozgásán, az arcvonásain látni, hogy valami nincs rendben, valami nem egész. Nincs az a praktika, ami ezt eltakarná.

„Az ember lelke elviseli a szenvedést...” Eszembe jutnak olyan emberek, akiknek

ott állhattam a betegágya mellett. Arra gondoltam, hogyan bírják mindezt elviselni; én nem garantálnám, hogy így viselkednék az ő helyükben, elszakítva az otthonomtól, a családomtól, a munkámtól... Akikben megérett a szenvedés miérte és hogyanja.

„...de ha a lélek összetörik, azt el lehet-e hordozni?” Meggyógyult az egyik kis gyermek az osztályon; sok mindenben társuk lehettem: kötözésekben, nehéz órákban, apró örömeinkben, lassú javulásban. Mégis volt valami, amit nem tudtam megfogalmazni, de éreztem, hogy jelen van az együtt töltött idő során. Egyik alkalommal lezuhant a gyerekágy rácsa, és kiesett a kicsi. Szólni sem tudtam, s az anyuka azt kérdezte: „Te is engem vádolsz?” Beszélgettünk vádakról, önvádról, feloldozásról.

Hiszem, hogy Krisztus valósága, jelleme egyszerre feloldozás és válasz. Számunkra és betegeink számára is. Maga a Szentírás sem szól másról, mint életgyógyulásról azáltal, hogy az ember visszatér Istenéhez, akitől a gyógyulásra váró lelkét kapta...

■ KULCSÁR ZSUZSANNA

Protestáns napok és estek

Női nyitány

► Aki október elején kezébe vette az ez évi országos protestáns napok rendezvénysorozatának programját ismertető füzetet, annak bizonyára feltűnt a címlapon választott, jól ismert mondat, mellyel Jákób küldte Józsefet testvéreire: „Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid...” (1Móz 37,14b) Többször elolvastva ezt az igei mottót, fel kellett fedezni mélységes aktualitását. Az evangélikus Konfirmációi káté ezt egyszerűen így mondja: „Isten egymásra bízott bennünket.” Az október 15-e és 31-e között megrendezett programsorozat alkalmai sokfelől megközelítve, gazdagon kibontva ezt a témakört boncolgatta, mélyítette el, tárta elénk igei, kulturális, zenei sokszínűségében.

Az országos protestáns napok egyik első eseménye a keszthelyi ökumenikus női találkozó volt. Megrendezését az evangélikus gyülekezet lelkésze, Nagyné Szeker Éva és munkatársai vállalták magukra nagy hozzáértéssel és szeretettel. A templomot megtöltő gyülekezet tagjai sokfelől, szinte minden felekezetből érkeztek. Mintegy százharmincan voltak együtt.

A találkozózt P. Tóthné Szakács Zita református missziói lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Női Bizottságának elnöke köszöntötte, s a gyülekezet lelkészével együtt vezetett végig.

Mi a siker? Ez a meglepő cím szerepelt a meghívón, s a rendezvény arra kereste a választ, hogy mi, hívó emberek hogyan élhetünk a mai világban, ahol minden a pénzről, az érvényesülésről, az előmenetelről, a sikerről beszél – ha mindjárt a másik rovására is.

Csernák Erzsébet metodista lelkész nő bevezető áhítata adta meg az alaphangot a Timóteushoz írt levél alapján, ami-

kor a derűs meglepődöttségről beszélt, s arról, hogy az igazi nyereség nem a pénz, hanem Jézus Krisztus. De hogyan lehet teljes életet élni ebben a sikerorientált világban, ahol mások az elvárások, a kitűzött célok, ahol sokszor érezzük azt, hogy az ár ellen kell úsznunk!? – tette fel a kérdést Magyaráné Balogh Erzsébet református missziói lelkész.

Záróáhitatában Smidéluszné Drobina Erzsébet evangélikus lelképásztor a megoldást jelentő értékrendre mutatott rá Pál apostol vallomásában: „...kárnaik ítélek mindent Krisztus Jézus, az én Uram ismereténél páratlan nagyságáért. Őerte kárba veszni hagytam, és szemétnék ítélek mindent, hogy Krisztust megnyerjem.” (Fil 3,8)

Az ökumenikus női találkozó csúcspontja a közös úrvacsoravétel volt, amelynek felemelően szép „liturgiáját” a karmacsi plébánia Amabilis kórusa adta. A résztvevők egyformán üres kezekkel álltak az oltár elé, készen elfogadni az egyetlen, igazi értéket – Jézus bűnbocsátó kegyelmét.

■ KEVEHÁZINÉ CZÉGÉNYI KLÁRA

Erdélyben (is) együtt...

► Az idén először ünnepelték meg „összehangoltan” a reformáció emléknapiját Erdély reformátusai és evangélikusai. Sepsiszentgyörgyön a két felekezet temploma, illetve a Székely Mikó Kollégium díszterme szolgált az alkalom helyszínéül. Az eseményre az osztrák evangélikus egyházból is érkeztek vendégek.

A rendezvénysorozatot ökumenikus istentiszteletek keretezték. Október 30-án délután az evangélikusok templomában Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke köszöntötte az egybegyűlteket. Az igehirdetés szolgálatát dr. Hannelore Reiner, az osztrák evangélikus egyház főtanácsosa végezte, aki prédikációjában hangsúlyozta, hogy a „Ne félj!” jézusi biztatása nekünk is szól.

Puskás Bálint, Kovászna megye szenátora is köszöntötte a résztvevőket. „Bár több felekezethez tartozunk, mégis egy a hitünk, s ez a hit erőtt kell, hogy adjon nekünk a további harcokhoz és a megmaradáshoz” – zárta beszédét a szenátor.

Az ünnepi istentisztelet zenei szolgálatát a művészeti líceum kórusa, kvartettje, valamint a református és evangélikus egyház egyesített ifjúsági kórusa végezte. A Tamási Áron Szintársulat két tagja – Kicsid Gizella és Darvas László szín-

művész – egy-egy szavallattal örvendeztetette meg az egybegyűlteket.

Október 31-én a Székely Mikó Kollégium dísztermében a bécsi magyar evangélikus gyülekezet lelkésze, Solymár Mónikának az áhítata vezette be a napi programot. Ezután a nem magyar ajkú bécsi gyülekezetben szolgáló Főnyad Pál lelkész tartotta meg előadását az „osztrák reformációról”, átfogó képet nyújtva a protestantizmus terjedéséről egészen 1961-ig, amikor Ausztriában bevezették a teljes vallásszabadságot.

A következő programponban dr. Hannelore Reiner bemutatta a hallgatóságának az osztrák evangélikus egyházat. Az előadás érdekességéről, hasznosságáról tanúskodott, hogy utána a résztvevők kérdésekkel ostromolták az előadót. Az érdeklődők természetesen választ is kaptak a főtanácsostól.

Az ünnepségsorozat záróakkordjára a református vártemplomban (képünkön)

került sor. A házigazda, Dezső András lelképásztor örömmel nyugtázza, hogy az idén a sepsiszentgyörgyi protestánsok együtt emlékeztek meg a reformátori hagyatékáról. Az igehirdetési szolgálatot Főnyad Pál végezte. Az ünnepi fináléban szerepet kapott a Vox Humana nevű helyi kórus, D. Vászárhegyi Katalin pedig két szavallattal – Soós Ferenc Október 31. és Bartalis János Isten kezében című versének tolmácsolásával – ajándékozta meg a közönséget.

■ GÖDRI B. ALPÁR

95 tétel, 95 program Debrecenben

Ünnepi fesztiválynitó a Kossuth téren

◀ Folytatás az 1. oldalról

Legközelebb talán a Kossuth térre vonulók kezében is messzebbre világítanak majd a fáklyák, az ünnepélyes megnyitót követő istentiszteleten azonban már most is csaknem „telt ház” előtt beszélhetett a világ világosságáráról Gáncs Péter evangélikus püspök a hároméves református Nagyttemplomban. Jézus önmagára vonatkoztatott kijelentései közül a Déli Egyházkerület lelkészi vezetője mindazonáltal – a fesztivál „üzenetéhez” igazodva – azt a szakaszt emelte ki János evangéliumának 10. részéből, amelyben a Megváltó így fo-

galmaz: „Én vagyok az ajtó: ha valaki rajtam át megy be, megtartatik, az bejár és kijár, és legelőre talál...”

Túl a vendég-igehirdető személyének kiválasztásán, a nyitó istentisztelet liturgiája is evangélikus rend szerint zajlott a Berkesi Sándor karnagy vezényelte Kollégiumi Kántus közreműködésével.

Általában is elmondható, hogy a református szervezők példás protestáns nyitottsággal „gondoltak” ránk, evangélikus testvéreinkre, és vonták be a fesztivál programjába a hazai evangélikusság képviselőit. Csütörtök este például a Gryllus fivérek adták elő – Sebestyén Mártával alkotva triót – zsolnárfeldolgozásai-

Evangelikus liturgia a Kollégiumi Kántus közreműködésével. A Nagyttemplom szószékén Gáncs Péter püspök.

kat ugyancsak a Nagyttemplomban, és nem a szervezőkön múltott, hogy a Lutheránia Ének- és Zenekar másnap estére beharangozott Bach-hangversenye végül is elmaradt...

Számos további koncert, fotó-, könyv- és képzőművészeti kiállítás, filmbemutató, sőt még egy „négyparti egyházipolitikai vita” is híven szolgált a fesztivál célját – a város legkülönbözőbb helyszínein, sajnos a közönséglétszámot illetően is igen nagy különbségekkel. A kezdeményezés mindenestre kiváló: a reformáció évfordulójának hetében jövőre is „Debrecenben kéne menni”. A helybéliekkel együtt.

■ T. PINTÉR KÁROLY

A reformáció ünnepének „előestéje”

◀ Folytatás az 1. oldalról

Másrészt az egyház „humanizál”, hiszen arra a jézusi szeretetre apellál, amely észreveszi és felkarolja a gyengét, az elesettet, a rászoruló, a magára hagyott. Harmadsorban pedig az egyház kultúrát is hordoz. Ezekben a napokban – folytatta Szabik Imre – milliók keresik fel szeretteik sírját a temetőben. Az égő mécsesek, virágok az örökkévaló-

ság is elhangzik a protestáns kulturális esteken. Az úgynevezett főelőadást ezúttal Pröhl Gergely, hazánk volt berlini, majd berni nagykövete tartotta. (A jelenleg is a Külügyminisztérium kötelékében dolgozó evangélikus diplomata beszédét a lapunk következő számában tervezzük közölni. – A szerk.)

Ünnepi pillanata az esteknek a református, az evangélikus és a baptista egyház oktatási díjának átadása. A Magyar-

író, újságíró, dramaturg vehette át. A kulturális est műsorvezetői tisztét betöltő PRÚSZ-elnök, Novotny Zoltán helyett a szövetség alelnöke mondott laudációt. Dr. Fabiny Tamás kifejtette, hogy a református lelkészcsaládból indult Visky András műveit számos erdélyi és hazai színház tűzte és tűzi műsorára. A díjra újságírói, írói életműve és emberi helytállása egyaránt méltóvá teszi.

A rendezők ez alkalommal szünetet is iktattak a kulturális est programjába. A mintegy fél óra alatt a folyosói kivetítőn lehetett megtekinteni a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetnek az árvíz sújtotta székelyföldi területeken végzett szolgálatát bemutató dokumentumokat (ez évben a kongresszusi központban a cserkészek is az árvízkárosul-

A műsorvezető mögött az egyházvezetők és a díjazottak

ságra emlékeztetnek. De azzal a hittel, hogy van, létezik híd a láthatóból a láthatatlanba, a mulandóból az örökkévalóba: Jézus Krisztus keresztje! Legyünk készek hát a tanúságtételre, ha elhangzik a kérdés: „Hogy vannak testvéreid?” – mondotta.

Az est az idén is bővelkedett magas színvonalú kulturális produkciókban. A kínálatból hadd emeljük ki e helyütt az evangélikus egyház Johann Gyula vezette központi fúvószenekarának műsorát, Kobzos Kiss Tamás zsolnáránekeit, valamint a Szilágyiné Mátyus Elvira által vezényelt Baptista Harangzenekart. (A tizenegy fiatalból álló együttes az ősz derekán igazi adventi hangulatot varázolt – nem csoda, hogy a közönség ráadását is kért...)

Hagyományosan egy-egy ünnepi be-

országi Evangélikus Egyház Péterfy Sándor Oktatási Díját D. Szabik Imre elnökpüspök az idén Rajnai Károlynak, a soproni Hunyadi János Evangélikus Általános Iskola igazgatójának nyújtotta át. A kitüntetettet méltatva dr. Frenkl Róbert országos felügyelő elmondta: Rajnai Károly következetesen magas színvonalon vezeti az iskolát, igazgatósága alatt lett az intézmény két tannyelvű (magyar-német). A díjazott abban a szellemen él, és neveli a rábízottakat, hogy „a tudás érték”. A jelen díjjal egyházunk Rajnai Károly emberi magatartását és szakmai munkáját egyaránt elismeri.

Első ízben adott át kitüntetést az esten a Protestáns Újságírók Szövetsége. A Rát Mátyás evangélikus lelkészről, a Magyar Hírmondó alapító-szerkesztőjéről elnevezett életműdíjat Visky András kolozsvári

Visky András átveszi a PRÚSZ életműdíját

tak javára gyűjtöttek), és természetesen jutott idő a találkozásra, beszélgetésre is; a jelen lévő testvérek feltehetik egymásnak a kérdést: „Hogy vagytok?”

■ KÓHÁTI DOROTTYA

Egy család a nagy családért

A Bálint család szolgálata Pestszentlőrincen

„A zene átível a határokon, és most egy család a magyarság nagy családjáért muzsikál” – mondta Győri Gábor esperes, a pestszentlőrinci gyülekezet lelkes vezetője az október 23-án tartott zenés áhítat kezdetén, melyen a Bálint család öt tagja hangszerrel, egy pedig Isten igéjével szolgált.

A jelenleg Veronában tanuló Bálint Eszter oboastjét a családtagok színesítették játékkukkal. „Az emberi szervezet számára nem kis teljesítmény egy egész estét végigfűjni; ezt az is alátámasztja, hogy a főállású fúvósok huszonöt év után teljes nyugdíjat kapnak” – osztotta meg e tényt érdekességként a jelenlévőkkel – az egyébként klarinéton kísérő – Bálint József. A családi együttes ideiglenes felállításában azonban sokkal inkább szerepe volt annak, hogy az árvízkarosultak megsegítésére hirdett jótékonyági koncertet olyan lehetőségnek tekintették, amellyel tehetnek valamit a rászorulókat. A műsorban barokk zeneszerzők – Bach és kortársai – művei csendültek fel, de „kakuktkojásként, a nemzeti ünnepre való tekintettel” egy ma élő magyar zeneszerző fughettája is megszólalt. Nóra fuvalán játszott, Ádám klarinézott, Ágnes pedig orgonakísérettel járult hozzá az esthez.

Bálintné Varsányi Vilma óbudai lelkész Jer 33,6–7 alapján hirdette Isten igéjét. Október 23-át a magyarság fényes és szép napjának nevezte, amelyen emlékezni kell 1956-ra, amikor a forradalom hírére megmozdult a nép, és élelmiszert vitt az ország egyik végéből a másikba, hogy segítsen a bajbajutottakon; december 5-ére, amikor sokan aláírták a „második Trianont” azok felett, akiket ugyan elválaszt a határ, mégis a magyarság nagy családjához tartoznak; és emlékezni kell azokra, akiknek a közelmúltban mindezt elvitte a víz. Egy meghatározó székelyföldi jelenet elvitt fel az igehirdető. A víz elmosott házakat, hidakat, utakat, és elsodort embereket, mégis az ár levonulása után először a keresztet állították fel, s ezzel üzentek egymásnak és a világnak – ha áll a kereszt, akkor velük az Isten

gón a bűn nyomorúságától szenvedők hordoznak, egyedül Istennél van a gyógyulás. „Én majd bekötözöm és orvoslom sebeit, meggyógyítom őket, és megmutatom nekik: milyen kincs az igazi béke” (Jer 33,6) – hangzott biztatásként az Úr ígérete.

ereje, közöttük van Isten gondviselése, s tudják, hogy a világ bűnét elvette az Isten Báránya. Vannak olyan láthatatlan sebek, amelyeket nem tud meggyógyítani az orvos, és a lélek beleszakad a hordozásukba. Van azonban gyógyulás, ha a szívekben, az otthonokban áll a kereszt, mert Isten ezen keresztül gyógyít. Akkor is élhet romokon az ember, ha már felépült a háza, és biztosan állnak az alapok, mert belül még össze lehet dőlve minden. Azokra a sebekre, amelyeket az árvíz károsultjai, a magyarság vagy szerte a vilá-

„Isten előtti alázattal játszani többet ér, mint ördögi technikával levenni a lábáról a közönséget” – mondta a házigazda a terített asztal melletti beszélgetés során, és örömmel adott hangot annak, hogy a vendégek szolgálata nem saját zenei műveltségük és gyakorlatuk kiemelését hangsúlyozta, hanem végig Istenre mutatott. Ezt az is bizonyította, hogy a gyülekezet tetszésnyilvánítására együtt felelték: „Soli Deo gloria – egyedül Istené a dicsőség!”

■ HULEJ ENIKŐ

HETI ÚTRAVALÓ

Íme, most van a kegyelem ideje! Íme, most van az üdvösség napja! (2Kor 6,2)

Szentháromság ünnepe után a 24. héten az Útmutató reggeli igéi Isten országának és az Emberfiának az eljövételére hívják fel a figyelmünket. Az egyházi esztendő utolsó heteinek fő témái a halál, a feltámadás, az ítélet és az örök élet. „Így hát mit várhatok, Uram? Egyedül benned reménykedem!” (Zsolt 39,8) – vallhatjuk Dáviddal. „Ezt mondja az Úr: A kegyelem idején meghallgatlak, a szabadulás napján megsegítek.” (Ézs 49,8) Jézus feltámadása bűnből való szabadulásunk és üdvösségünk egyedüli forrása. Az Emberfiának a napja mindenki számára egy időben, láthatóan érkezik majd el, de „az Isten országa közöttetek van!” (Lk 17,21) A jelen idő számunkra a kegyelem ideje; rajtunk múlik, hogy az üdvösségünk napja is legyen! S ekkor elmondhatjuk: „... akár élünk, akár meghalunk, az Úrúi vagyunk.” (Róm 14,8) „Igen, az Úrúi vagyunk. Éppen az a legfőbb vigaszunk és örömünk, hogy olyan Urunk van, kinek kezébe adott az Atya égen-földön minden hatalmat. Az ördög dühönghet, de hogy Urunk kezéből minket kitepjen, arról ugyan letehet.” (Luther) Az Úr Jézus a magvető példázatát így magyarázza nekünk: „Nektek megadott az Isten országának titka...” Ez többé nem titok: Jézusban jött közel Isten országa az emberekhez, hogy megtérjenek, és bűneik megbocsáttassanak. „A kinek van füle a hallásra, hallja!” (Mk 4,11.9) Az Emberfia második eljövését megelőzi a nagy nyomorúság ideje, s ő erre is felkészíti tanítványait: „... mindenki gyűlöl majd titeket az én nevemért; de aki mindvégig kitart, az üdvözüli.” (Mk 13,13) Az ítélet előtt, most hangzik a figyelmeztetés: „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Különféle idegen tanításoktól ne hagyjátok magatokat félrevezettetni.” (Zsid 13,8–9a) János apostol így tanít: itt az utolsó óra Jézus visszajövetele előtt; szükségünk van a Szentlélek adományára, kenetere az Antikrisztus felismeréséhez, hogy megmaradjunk Krisztusban – „Ha tudjátok, hogy ő igaz, ismerjétek fel, hogy aki az igazságot cselekszi, az is mind tőle született.” (1Jn 2,29) November 10-én, Luther Márton születésének 522. évfordulóján jusson eszünkbe, hogy újjászületésünk Isten gyermekeivé lettünk, és azok is vagyunk! Ő írással is harcolt az Antikrisztus tévtanításai ellen; olvassuk-e ma ezeket? Az Atya akaratát elfogadó Jézus a Gecsemáné-kertben szomorú lélekkel így kérte tanítványait, akiket időközben elnyomott az álom, míg ő távolabb imádkozott: „Virrasszatok, és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek...” (Mt 26,41) Reformátorunk névnapján, november 11-én pedig gondolhatunk a Luther-filmnek arra a megrázó jelenetére, amelyben – cellájában az ördöggel viaskodva – így imádkozott: „Jézus! Tied vagyok! Ments meg!” Az Emberfia hitükben éber, nem pedig alvó tanítványokat akar itt találni eljövetelekor, ezért háromszor is figyelmeztet: „Amit pedig nektek mondom, azt mindenkinek mondom: Vigyázzatok!” (Mk 13,37) Meghalljuk?! „Harsány szó kiált az éjbe: / »Föl! Ébredj, Jeruzsálem népe! / Kit vártok, itt van már közel!« (...) A trónnál angyalok közt állva, / Áld énekünk, Isten Fia!” (EÉ 493,1.3)

■ GARAI ANDRÁS

Keringő

PILINSZKY JÁNOS

A zongorát befutja a borostyán,
s a gyerekkori ház falát
szétmállasztja a naplemente.

És mégis, mégis szakadatlanul
szemközt a leáldozó nappal
mindaz, mi elmúlt, halhatatlan.

Amikor gyermekkorunk helyszínein járunk, minden kisebb, szűkebb, minden más: az átfestett ház, „a fák helyett a fák helye”, az ismeretlen ráncok az ismerős szemek körül, a szaporodó sárgák a temetőben... Állunk a lemenő nap fényében, mögöttünk mindaz, ami elmúlt. Minden más, mégis minden ugyanaz. Mert a ház, a fák, a találkozások mi vagyunk.

ZZS

Mennyei boldogság, avagy mit fogunk csinálni odafönt?

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szőkéné Bakay Beatrix

► „Kedves tisztelendő néni! Szerintem olyan csodálatos ez a világ! Amikor bibliórán a mennyországról hallok, nehezen tudom elképzelni, hogy csodálatosabb lehet nála. Ha nem lesz nap és hold, sem tenger, sem virágok, akkor nem lehet annyira szép. Rádásul az az érzésem, hogy unalmas is lesz. Nem nézhetünk tévét, még suli sem lesz, és sportolni sem lehet. Az jó lesz, hogy nem lesz betegség meg halál, mert az szörnyű dolog. De egyébként miért vágnak annyira a mennyországba az emberek?”

Kedves Bence! Ismered a Fenn a mennyben című gyermekéneket? (Jertek, énekeljünk 251) Már az első versszak elárulja, hogy miért vágnak a keresztények a mennyországba: „Fenn a mennyben az Úr minden győztesnek ád, / Aki Jézussal járt, s benne hitt, / Aranyból koronát, fehér égi ruhát...” A menny fő ismertetőjele legelőször is az, hogy ott szemtől szemben találkozhatunk az Úr Jézussal. Az ő ragyogó arca az üdvözültek fényforrása, ezért nincs szükség a Napra. A mennyországban az Urat valóságos, de megdicsőült testben láthatjuk majd, amelyen láthatóan viseli a gólgotai szögek nyomát. Képzeld csak el! Szenvedésének és halálának jelei a mennyben számunkra is láthatóak lesznek, és mindörökké figyelmeztetnek majd arra, hogy ő milyen nagy ártat fizetett a mi szabadságunkért. Mennyszer hallottad és olvastad a Megváltóról szóló történeteket! Hát nem lenne csodálatos, ha láthatnád is egykor a győztes Bárányt?

A menny a jutalmazás helye is lesz. A jutalmakat pedig ő maga fogja kiosztani azoknak, akik mindhalálig hűségesek maradtak hozzá. Tudod, a hívők bűneit Isten már nem kéri számon, mert megítélte azokat a Golgota keresztségén. De a

szolgáltatukat mérlegre kell tenni! A bírói szék előtt fény derül minden egyes hívő életére és szolgálataira. Az emberek általában azt kérdezik tőlünk, hogy mennyire vagyunk sikeresek. Isten azonban arra kíváncsi, hogy gyermekei mennyire hűségesek hozzá. Mindent az Úrért kell tennünk, és semmit sem azért, hogy az emberek elismerését kivívjuk. Ha imádjuk Istenünket, és szívünk neki van szentelve, akkor még próbálkozásainkért is jutalmat kapunk, függetlenül attól, hogy mekkora sikerrel építettük Isten országát (Kol 3,22–24).

Istent szolgálni elsősorban azt jelenti, hogy együtt érzünk az elesettekkel. Meglátogatjuk a beteget, tápláljuk az éhezőt, megvizsgáljuk a szomorkodókat, és beszélünk nekik arról az örömhírről, hogy a Szabadító eljött hozzánk (Mt 25,31–45). Minden szolgálat, amelyet az Úrért végeztünk itt a földön, fontos, és elnyeri jutalmát. Ugye te is szereted, Bence, ha megdicsérnek és megjutalmaznak a szüleid vagy a tanáraid azért, ha valami nagyszerűt tettél? Kíváncsi vagyok, hogy átélhesd majd azt is, hogy maga a hatalmas Isten teszi a fejedre a győzelmi koszorút a mennyben! Ennél nagyobb elismerés senkit sem érhet.

Örömteli dolog tudni azt is, hogy a mennyben nem leszünk egyedül! A Megváltó mellett megcsodálhatjuk az angyalok seregeit is! Ott lesznek a próféták és apostolok, a vértanúk és reformátorok minden megváltott emberrel együtt! Újra átélhetjük a már régen elhunyt, de a

mennyben mégis élő szeretteinket. Levelednek abban a részében, amelyet a cikk elején nem idéztem, megosztottad velem, hogy nemrég előrement nagypapád tanított imádkozni. Ha eljön az idő, találkozhatok veled! És többé nem kell elválnod tőle. Attól pedig, hogy a menny nem lesz olyan gyönyörű, mint földünk, igazán nem kell tartanod. Isten teremtett világa lenyűgöző, örülök, hogy ezt naponta észreveszed. De hogy mennyivel gyönyörűsebb lesz mennyei otthonunk, azt nem lehet szavakba önteni. Az aranyorsban élünk majd, ahol semmiben sem szenvedünk hiányt. Nem lesznek féltelmetes viharok, vulkánkitörések, házakat romba döntő földrengések. Nem lesz sem félelem, sem sírás.

Arról is biztosíthatlak, hogy ha beléphetünk az üdvösség helyére, nem fogunk unatkozni! A trónon ülő királyt fogjuk imádni hófehér ruhában. Neki éneklünk, és őt szolgáljuk majd (Zsolt 22,23; Jel,14,1–3; Jel 7,15). A mennyben is lesz fejlődés. Isten megmutatja, hogy milyen igazságosan és bölcsen kormányozta a világot, és vezetett bennünk. Asztalhoz telepedhetünk a hit hőseivel, és összefüggéseiben érthetjük meg az egész emberiség történetét. Ne aggódj, ez lesz az igazi suli! És akkor még nem is beszéltem arról, hogy milyen izgalmas lesz az, ha megszűnik az idő, nem lesz múlt és jövő, csak örökkévaló jelen!

Remélem, sikerült felkeltenem az érdeklődésedet az örök öröm helye iránt! Tudod, hogyan jutathnád oda, hogy ellenőrizd, hogy igazat mondtam-e? „Van a mennyben egy kis hely, énnekem, te nekem. / Akarod-e helyed? Jöjj és térjél meg!” (Jertek, énekeljünk 124)

■ SZŐKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a levelekre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

Népszerű boszorkányság

Harry Potter újabb veszélyes praktikái

SZÓSZÓRÓ

Iffjúságirovat-gazda: Balog Eszter

Sokféle kritika kering a világhálón a Potter-jelenségről. Vannak, akik szitkokat szórnak rá, mivel egyesenes undorítóknak érzik a történet néhány szakaszát. Például az egyik szereplőt az átok gyomron találja, s marokszám köpi a mezeten csigát. Halálhőrgés, oszoló test bűze, egy csuklyás idegen egy tetem vérért szürccsöli – régen ilyesmi nem fordult elő a mesékben... Aztán vannak, akik a kritikusokat kritizálják, mivel szerintük a könyv jó, „eteti magát, nem lehet letenni”, végül pedig azt tanácsolják, hogy ne olvassunk a Harry Potterról, hanem inkább olvassuk Harry Pottert!

A sorozat hatodik kötetének kiadását világszerte soha nem látott várakozás előzte meg. Amikor elkezdtek árusítani a könyvet (2005. július 2-án éjféltől), a rajongók megrohanták az üzleteket, s egyetlen nap alatt mintegy hétmillió (!) példányt vásároltak belőle – csak az Egyesült Államokban.

A probléma csak annyi, hogy amíg a jó mesék a világ megértését segítik, addig a Potter-sztori a mágia világát hozza közel – milliók számára. A hétköznapok szürke valóságából a boszorkányság varázslatos tájaira visz, amely első látásra vonzóbbnak és színesebbnek tűnhet, mint a keresztény vallás. A Biblia azonban figyelmeztet: „Vigyázzatok, hogy rabul ne ejtsen valaki titeket olyan bölcselkedéssel és üres megtévesztéssel, amely az emberek hagyományához, a világ elemeihez és nem Krisztushoz alkalmazkodik.” (Kol 2,8)

Mert miről is szólnak a boszorkányok tanításai és szertartásai? Ma a világon teljesen működő modern mágikus iskolák, „hagyományörzőknek” hirdetik magukat. Csak hogy ez a nagy hagyományörzés a Messiás előtti sötét korok iránti pogány nosztalgia: hamis romantikázás, hókuszpókus. A modern boszorkányok a teremtényt imádják és szolgálják a Teremtő helyett (lásd Róm 1,25), hiszen a Földanyát és a Háromarcú Holdistennőt tisztelik. Szentként tekintenek bizonyos növényekre és állatokra, vagyis „a halhatatlan Isten dicsőségét felcserélték emberek és madarak, négy lábúak és csúszómászók képébe!” (Róm 1,23). Olyan isteneket imádnak, „amelyek lényegüket tekintve nem azok” (Gal 4,8–9).

Persze attól még nem lesz valaki boszorkány, hogy Pottert olvas – gondolhatnánk. Azonban ne feledjük Jézus szavait: „... aki kíváncsággal tekint egy asszonyra, már pártánaságot követett el vele szívében.” (Mt 5,28) Vagyis aki rajongással tekint a boszorkányok világára...

■ ANDRISKA JÁNOS

HIRDETÉS

Felügyelők országos konferenciája

2005-ben a november eleji munkaszüneti és ünnepnapok alakulása miatt a felügyelők országos konferenciáját december 2. és 4. között tartjuk Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Jelentkezni lehet a 87/464-107-es telefonszámon. A részletes programot lapunk későbbi számaiban teszszük közzé.

HIRDETÉS

Felvételi hirdetés

A Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2006/2007-es tanévre olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztény tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani.

Jelentkezési lapok a budapesti és a Pest megyei evangélikus lelkészi hivatalokban, valamint iskolánkban szerezhetők be, és letölthetők az iskola honlapjáról (www.deg.sulinet.hu) is november 8-tól.

November 12-én, szombaton 10 órától tájékoztatót tartunk a szülőknek és a gyermekeknek iskolánk működéséről és hagyományairól. Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

A jelentkezés határideje 2006. február 15. Kérjük, a jelentkezési lapokat a gimnázium címére küldjék el vagy személyesen adják le. Címünk: 1052 Budapest, Sütő u. 1.

HIRDETÉS

Meghívó

A Magyar Bibliatársulat Alapítvány nevében szeretettel meghívjuk ünnepszorosozatunkra, amellyel a protestáns új fordítású Biblia megjelenésének (1975) harmincadik és revíziójának (1990) tizenötödik évfordulójára emlékezünk november 7-én és 8-án.

PROGRAM

November 7., hétfő

Helyszín: a Dunamelléki Református Egyházkerület székháza, a Ráday Könyvtár olvasóterme és a Biblia Múzeum (Budapest IX., Ráday utca 28.)

10.00: Ünnepélyes megnyitó – D. Szabik Imre püspök, az MBTA elnöke

10.30: Bibliafordítások és bibliareviziók – dr. Márkus Mihály püspök, az MBTA ügyvezető elnöke

11.00: A Bibliatársulatok Világszövetsége (United Bible Societies) és a nemzeti bibliafordítások, bibliareviziók – dr. Simon Crisp, a Bibliatársulatok Világszövetségének fordítói konzultánsa

12.00: Ebéd, átvonulás a Biblia Múzeumban nyíló kiállításához

13.00: Igei köszöntés – dr. Szabó István, az MRE Dunamelléki Egyházkerületének püspöke

13.30: A kiállítás ünnepélyes megnyitója – dr. Bölcsei Gusztáv püspök, az MRE lelkészi elnöke; a kiállítás rövid bemutatása – Pecsuk Ottó főtikár

November 8., kedd

Helyszín: a Magyar Bibliatársulat székháza (Budapest XI., Bocskai út 35.)

TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK

10.00: Köszöntés – Pecsuk Ottó főtikár. Írásbeli visszaemlékezések az új fordítás munkálataira – dr. Kocsis Elemér, az Újszövetségi Fordítóbizottság tagja, dr. Tóth Kálmán, az Ószövetségi Fordítóbizottság elnöke

10.45: A bibliafordító szemével: az új fordítás elkészítése – dr. Cserháti Sándor

11.15: Kávészünet

11.30: Az „Izsák feláldozása” motívum. Az 1975-ös és 1990-es protestáns fordítás egybevetése a zsidó fordításokkal – dr. Schöner Alfréd, Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem, Budapest

12.00: Ebéd

12.30: Az 1990-es revízió újszövetségi szövegváltoztatásai – dr. Vladár Gábor, Pápa

13.00: Az 1990-es revízió ószövetségi szövegváltoztatásai – dr. Kustár Zoltán, Debrecen

13.30: Kávészünet

13.45: A deuterokanonikus bibliai könyvek protestáns fordítása – dr. Bolyki János, Budapest

14.15: Az új fordítású Biblia erdélyi recepciója – dr. Adorjáni Dezső Zoltán, Kolozsvár

14.45: Az új fordítású Biblia felvidéki recepciója – dr. Peres Imre, Komárom

15.15: Kérdések, hozzászólások, zárszó

ISTENTISZTELETI REND | 2005. november 6.

Szentháromság ünnepe után 24. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Mt 24,15–28.

Alapige: Zsolt 103,6–13. Énekek: 500., 449.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) D. Szabik Imre; du. 6. Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. (úrv.); II., Modori u. 6. de. 3/4 II. (úrv.) Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4. de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. Smidéliusz András; VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (családi) dr. Muntag Andorné; de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Átilla; VIII., Karacsony S. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. (úrv.) Smidéliusz András; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) ifj. Hafenscher Károly; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv.) Smidéliusz András; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Blázy Árpádné; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Blázy Árpádné; Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség) du. 6. (úrv., gospel) ifj. Hafenscher Károly; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv., családi) Bácskai Károly; de. fél 12. (úrv.) Zsugyel Kornél; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kende György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kende György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (tévéfelvétel) Szabóné Mátrai Marianna; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom) de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11. de. 10. (úrv.) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Kósa László; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Kósa László; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Bence Imre; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Budakeszi (református templom) de. fél 9. Zsugyel Kornél.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

A mustármag és az újonnan felépült drezdai templom

► **Lélekemelő. 2005. október 30-án számomra nagyon helyén volt ez a jelző. Ezt a napot Európa egyik legnagyobb közszolgálati televíziója, a ZDF arra szánta, hogy különböző műsorokban beszámoljon a drezdai evangélikus Frauenkirche (Miasszonyunk-templom) újjáépítéséről és felszenteléséről. Már a beharangozó híradásokból, újságcikkekből is sejteni lehetett, hogy történelmi jelentőségű lesz ez az esemény.**

Talán tízéves lehettem, amikor először láttam egy képeslapot a drezdai Frauenkircheről. Az iszonyatos romok dermesztően hatottak rám már akkor is. Később pedig, amikor előben láthatam a porig rombolt templomot, még döbbenetesebb volt az élmény. A protestáns barokk talán legszebb darabját, amelyet 1743-ban építettek, a háború során, 1945 februárjában, Drezda negyven ezer polgári áldozatot követelő bombázásakor pedig porig romboltak, az utóbbi évtizedben eredeti formájában újra felépítették.

2005-ben a reformáció ünnepének egyik csúcspontja volt a templomszentelési istentisztelet, ahol már nem a felújítás hihetetlen összköltségéről – 180 millió euró (!) – volt szó, hanem arról, ami a grandiózus folyamat mögött meghúzódott, és ami jövőt és új fejezetet nyit.

A templom szépségét, erejét és építészeti csodáját turisták és szakemberek is értékeli majd bizonyára, de teológiai üzenetét mindannyiunknak meg kellene hallanunk. Erről szól ígéhirdetésében a szász evangélikus püspök, Jochen Bohl, amikor a mustármagról szóló példázat alapján prédikált. A hihetetlenül kicsi kezdeményezés az volt, amikor 1982. február 13-án este, a bombázás évfordulóján fiatalok gyertyát gyújtottak a romok körül, és mit sem számolva az akkori realitással, a reménység fényeit indították el a drezdai romoktól szerte a világba. Azt hirdették ezzel, amit a püspök így fejezett ki prédikációjában: „...a sebek gyógyíthatók, az igazságtalanság és az erőszak legyőzhető, ellenséges szemek megbékélten nézhetnek egymásra. A romokból evangéliumi üzenet lett.”

1989-ben mindössze tizennégy drezdai polgár kezdeményezte a templom felépítését, amely akkor teljesen elképzelhetetlen volt. A civil kezdeményezés túlnőtt minden elképzelésen és álmon, így adta vissza a hitet megszámlálhatatlan emberi léleknek, és szólította meg sorra azokat, akik már belenyugodtak a

kő, a rögök, a romok jelenlétébe és örök megmaradásába.

A felújítás összköltségének a kétharmadát magánszemélyek és cégek teremtették elő, a legapróbbnak tűnő kezdeményezések révén. Drezdai taxikók például több éven keresztül minden megrendelt útból 1 penniget átadtak a templomépítési alapítványnak. Egy politikai fogoly, aki négy évet töltött az NDK börtönében, kártérítésének teljes összegét a felújítás céljára adományozta. Az adakozók között nem kevesen voltak a haj-

A rommá bombázott templom 1945-ben

dani háborús ellenfelek, britek és amerikaiak egyaránt. Magánvagyonából támogatta az építkezést II. Erzsébet angol királynő, valamint a kenti herceg. A sort hosszan lehetne folytatni.

Horst Köhler államfő a siker titkát a többlethitben és reménységben összegezte ünnepi szavaiban: „A kezdeményezők számára világos volt: egy város több, mint az épületeinek az összessége. Egy város a lakói tartásából és cselekvő erejéből él. Ezek pedig azok, akik a város javát keresik, ahogyan azt már Jeremiás próféta is megmondta.”

Luther szobra ismét a helyén – az újjáépített Frauenkirche előtt

Az újrakezdet erejét és vágyát erősítette az a több évtizedes partnerkapcsolat, amely az angliai Coventry és Drezda között jött létre. A két város az esztelen és értelmetlen pusztítás európai szimbóluma. Coventryt 1941-ben németek bombázták rommá, Drezdát 1945-ben britek és amerikaiak. Coventry, ez az angliai város ma a háborúellenesség és az egész világra kiterjedő békeépítés egyik legjelentősebb centruma. A megújult drezdai templom arany toronykeresztjét angol kézművesek készítették. A legfinomabb munkát az az iparművész végezte, akinek pilóta édesapja annak idején bombákat szórt Drezdára. Az ol-táron pedig a coventryi katedrális világszerete ismert, szövegekből összeállított keresztje áll. A felszentelési ünnepségekre eljött Colin Bennets, Coventry püspöke is.

A felépült templomban minden új, de a hatalmas kőfalak tömbjeibe beépítet-

tek régi köveket is a romokból. Ezek a kövek a maguk szürkés-feketés színével figyelmeztetnek a múlt iszonyatára. A drezdai Frauenkirche a figyelmeztetés és a kiengesztelődés helye.

Az ünnepi istentiszteleten a jelenlegi államfő mellett ott volt három elődje is, jelen volt a régi és az új német kancellár, a gazdasági, a politikai és a kulturális élet számos neves személyisége. Mindvégig azt az egyszerű képletet lehetett megérezni, hogy „én és te együtt mi vagyunk”. Ahol emberek egymásra találhatnak egy magasztos, jó ügy érdekében, ott együtt szól a régi korál minden résztvevő ajkán.

Gerhard Hauptmann író 1945-ben így összegezte a látványt, amelyet a város nyújtott: „Aki elfelejtette a sírást, az újra megtanulja, amikor Drezda pusztulását látja.” A felépült új templom szentelése újabb könnycseppeket is láthatunk az építész, a régi és mai püspök, valamint a közel százezres létszámú gyülekezet sok-sok tagjának a szemében. A kiengesztelődés és a béke lehetőségének ajándékát fogadták el sokan ezen a napon Európában, amikor odaálltak a drezdaiak mellé.

A szertartást kezdő ünnepi bevonulásban elől mentek a fiatalok és a gyermekek, ők vitték a kegytárgyakat, a templomi felszereléseket. Az orgona felszenteléséig az éneket az a művész, Ludwig Güttler irányította trombitájával és fúvós társával, aki egymaga ezeröttszáz hangversenyt tartott zenekarával a templom építése javára. Az imádságokat azok a drezdaiak mondták, akiket még a régi templomban kereszteltek, konfirmáltak vagy eskettek. A templom körül pedig azok a tízezrek álltak, és szívták magukba az új kezdet friss levegőjét, akiknek az életében növekedni kezdhet a mustármag, és bármennyire hihetetlen, olyan nagy ágakat hajthat, „hogy árnyékában fészket rakhatnak az égi madarak” (Mk 4,32).

Az útnak, a jónak és a békésnek egy kis mustármagnyi kezdetét átélhetjük mi is, ha ránézünk a romokból hihetetlen módon felépült új templomra. Bátorságot kaphatunk saját életünk ma még alig elképzelhető, de Isten országának logikája szerint mégis valóra válható terveinek a megvalósításához.

■ SZABÓ LAJOS

E-pontos tapasztalataink

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

► Egy kis település életében mindig nagy esemény, ha valamilyen fejlesztés történik. A Nemescsón-Meszlen-Acsád-Köszegdorozslói Társult Egyházközség 2004 pünkösdjén hozott létre egy e-Magyarország-pontot. Az azóta eltelt időszak tapasztalatai alapján a következő gondolatok fogalmazhatók meg a nemescsói nyilvános internetállomással kapcsolatban.

Gondolom, nem kell részletezni, hogy milyen nagy lehetőség volt, amikor műholdas technika segítségével sikerült kiépíteni a széles sávú internetet Nemescsón, egy olyan településen, ahol akkor

aki egyrészt figyel a rendelkezésre álló használatra, másrészt segít, ha valakinek szüksége van rá. Ő az, aki igény szerint fénymásol, CD-t ír. Ezeket a szolgáltatásokat természetesen önköltségi áron biztosítjuk. A felügyeletet gyülekezeti ifjúsági tagok és szülők látják el, de van egy informatikus segítőt is, aki a hálózattal kapcsolatos problémák és feladatok megoldásában nyújt segítséget.

A SZERZŐ FELVÉTELE

még csak modemes internethasználatra volt lehetőség. Kezdetben két, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium által kiírt pályázaton elnyert számítógépen lehetett internetezni a gyülekezeti teremben. A működés későbbi zökkenőmentessége érdekében elkészítettük a házi rendet, illetve egy nyilatkozatot, melynek aláírásával mindenki elfogadta a használat feltételeit. A fiatalok a megnyitás után azonnal birtokba vették, és azóta is nagy lelkesedéssel használják az e-pontot, amely heti huszonkét órán át van nyitva. A nyitvatartási idő alatt minden alkalommal van egy e-pont-gazda,

Az volt a célunk, hogy ne csak a fiataloknak, hanem minden korosztálynak tudjunk nyújtani valamilyen új lehetőséget. Ennek érdekében szerveztünk számítógépes tanfolyamokat Erdélyi Károly segítségével az elmúlt évtizedekben. Ezeket az alkalmakat nagy érdeklődés kísérte. Nagy örömeinkre a fiatal felnőttek közül jelentkeztek többen, akiknek otthon a gyerekek miatt ugyan van már számítógépük, de a használattal kapcsolatban még akadnak problémáik. Ezért a tanfolyamnak az volt a célja, hogy a résztvevők elsajátíthassák az általános ismereteket; megismerkedhettek a szö-

vegszerkesztés, a táblázatkezelés rejtelmeivel, és minden alkalommal használták az internetet. Az érdeklődés azóta sem lankadt, ugyanis az idén ősszel a nagy érdeklődésre való tekintettel ismét elindítottuk a tanfolyamot, valamelyest kibővítve az anyagát. Folytatjuk azokkal, akik már tavaly is részt vettek rajta, illetve belevágunk a kezdőkkel. Így próbáljuk bátorítani azokat is, akik még nem számítógéppel nőttek fel, de érzik, hogy nekik is tartogathat meglepetéseket.

Mire használják a fiatalok, mire jó az e-pont? A legtöbben természetesen az internet adta lehetőségek kiaknázására használják. Gondolhatunk itt akár a házi dolgozatok készítésére, illetve a vizsgajelentkezésekre, órafelvetelre. Örülünk annak, hogy a fiatalok egyre inkább kiveszik a részüket a gyülekezeti újság és egyéb beszámoló készítésének a feladataiból. Van azonban más hasznos oldala is az e-pontnak.

Sikerült kialakítani egy olyan közösségi helyiséget, amely sokak számára csábító, hiszen ennek révén lehetőség adódik különböző kapcsolatok kialakításra. A fiatalok és az idősebbek is tudják, hogy van egy olyan hely, ahol a kapcsolódás mellett lehet beszélgetni, zenét hallgatni, játszani. Mindezek a közösség összetartó erői lehetnek, amit az is bizonyít, hogy a szomszéd falvakból is rendszeresen látogatnak ide vendégek.

Az elmúlt évben egy másik sikeres pályázatnak köszönhetően ki tudtunk alakítani egy külön, önálló számítógéptermet; mind a négy számítógép és a hozzá kapcsolódó technika a gyülekezeti ház hátsó helyiségébe költözött. Ezáltal a kornak megfelelő körülmények között használhatják az ide látogatók az e-Magyarország-pontot.

Úgy lehetne összegezni a tapasztalatainkat, hogy egy kis gyülekezet és egy kis település életében új utat, új teret nyitott a világháló. Jó lenne, ha az ország más települése is felfedezné, hogy milyen lehetőségeket rejt magában ez a szolgáltatás.

■ KALINCSÁK BALÁZS

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Összetartozás – nem csak esküvővel...

Az életnek van vesztesége és van nyeresége. Nyeresége az egyházközségben belüli összetartozás. Összetartozni a gyülekezettel, a lelkiessel, az óvodában élő gyermek- és felnőttközösséggel... Ez a tizenöt éves soltvadkerti evangélikus óvoda legnagyobb értéke. Az összetartozás nemcsak években mérhető, hanem mérhető a szívekben is... mert mindenki annyit ér, amennyit visz a szívében, a lélekben és az elmében. Így kerülhetett sor október 16-án a tíz órai istentisztelet keretében hét óvodapedagógus, egy pedagógiai asszisztens, egy gazdasági vezető és három dajka esküvőjére a százhatvannyolc éves soltvadkerti evangélikus templomban. Káposzta Lajos esperes megáldotta az esküt tevőket, és valamennyiüknek személyre szóló bibliai igét és emléklapot adott át.

A jövőképpel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy jelent és jövőt építeni csak a múlt ápolásával lehet. Tanítóként és szülőként is az a feladatunk, hogy átadjuk a Tízparancsolat minden egyes parancsolatát, ezáltal is törekedve arra, hogy egymás értékét és érzését tiszteljük, jó kiállású, tiszta tekintetű gyermekeket neveljünk, akik felnőttkorukra nyitottá válnak az új értelmezésekre, szeretnek és tudnak majd olvasni a Biblia sorai között, akik igénylik majd az őszinte, személyes hangvételt, minden tekintetben igényes beszélgetéseket... Ez utóbbiakra pedig – remélhetőleg – szüksége van a mai kor keresztény emberének is!

Ebben óriási a szerepe és felelőssége a szülői háznak is!

LAKATOSNÉ HACHBOLD ÉVA (Evangélikus Óvoda, Soltvadkert)

Megtámadott a megtámadott

(Tudósítás az 5. lelkészakadémia balatonszárszói munkájáról)

Minden bizonnyal többen lesznek, akik ezt az irományt olvasva a Szentírás szavával kérdezik: „Hát már Saul is a próféták között van?” (1Sám 19,24) Nehezen hihető, hogy egy, a keresztől vallást tevő cikk „önként és dalolva” óhajt megjeleni abban a szövegtörzsetben, melynek korszellemet követő, „szentségtörő” szellemisége már nagyon régóta keresztellenes! És nehezen képzelhető el az is, hogy ez az írás, ha egyáltalán megjelenik, az adott szövegtörzsetben életben maradjon. Istenben bízom, aki nagyobb a szívünknel, s tudom, hogy kevés kovász az egész tésztát megkelesztheti...

„Nekem van eledelem, amit egyem, amiről ti nem tudtok” (Jn 4,32) – mondta Jézus a tanítványoknak. A saját készítésű vagy másoktól vásárolható kenyér akkor sem kerülhetett Jézus tálcájára, melynek kereszt a neve, mint ahogyan a keresztben megtörtetett kenyeret sem helyes süteménytálcákon kínálni! A keresztől szóló beszéd csak kelesztre szerkesztett találásban lehet igazán hiteles!

Az utolsó este az összegzés órája volt. Ez is elhangzott: „Erőtlenességgel és szomorúsággal érkeztem Szárszóra, de volt bennem egyfajta teológusi magabiztosság. És lássatok csodát, ha nem is erősként, de megerősítették, s ha nem is vidáman, de megvigasztalódva indulok haza! Nem titkolom, hogy az itt hallottak nagy meglepetéssel szolgáltak, teljes valójában, gondolkodásomban, lelkes munkámban mélyen megrendítettek. Igen, a Megtámadott engem is megtámadott!”

Ki örül annak, ha támadják? És ki örül annak, ha éppen a szíve közepét éri támadás? Összetörted a szívedet – szoktuk volt mondani, ha valaki lelki fájdalmat okozott. Láténa hát olyan összetörtetés, amelyet nem „fájdalomtól megtört szívvel”, sokkal inkább hálaadással lehet tudatunk és megköszönnünk?

Nikodémus nem örült, amikor Jézus ezt mondta neki: „Újjonnan kell születned.” (Jn 3,7) Minden dicsőségét kereső ember ezen a ponton szokott megtorpanni. Jézus már megint arról beszél, amit nem lehet megcselékedni! Nikodémus ugyan megpróbál meg ebből az igéből is valamiféle tennivalót, szolgálatot kreálni: másszunk vissza az anyaméhbe, és jöjjünk ki újra, de az e cselekvéshez való cinikus ragaszkodása már nyilvánvalóan ad absurdum, képtelenség! Jézus tehát igéjével zúzza szét a lelki ember önkörének áttörhetetlen kőfalát: újjonnan kell születned! Ez azért olyan mellbevágó, mert ahhoz, hogy az ember újjászülessen, először meg kell halnia! Az „én”-életnek ilyen módon való elvesztése azonban „jó halál”, amelyet nagy háláltság és a Szentlélek elleni bűn volna részünkről „fájdalomtól megtört szívvel” tudatni. „Ha véled járunk, jó halált várunk...” (EÉ 22,5) Akinek pedig mindez nem tetszik, tartsa meg életét, éljen önmagának, döntsön legjobban belátása szerint, ha azt képzei, hogy képes rá. Szenvedje el élete végén a rossz halált, aztán meg tetesse közzé a róla szóló gyászhiót „fájdalomtól megtört szívvel”...

A kereszt mindenkit a valóság látására tanít. Rosszul szemléli a keresztet, akit a kíváncsisága arra ösztökél, hogy átnézzen rajta, vagy a mögötte láthatót kutatgassa. Egy mai „gazdag ifjú” azzal az egyébként jogos kritikával tért haza a templomból, hogy ott a gyülekezet tagjai kivétel nélkül komor arccal ülnek. Hiányolta az arcokról a „risus paschalis”-t, a húsvéti örömet. Ha igaz is megállapítása, ne felejtjük, hogy nekünk mindenkor és mindenhol a Krisztus halálát kell hirdetnünk, amíg eljövend. Nem az a baj, hogy komor arccal ülnek, hanem az, hogy nem a kereszt látásában komorodtak el! Mert ha annak látásában komorodtak volna el, meglátszódná rajtuk a „risus paschalis”, a húsvéti öröm is!

Kik szervezték? Kik vettek részt rajta? Ki volt a nagyszerű előadó? Ki írta ezt a cikket? Részletkérdés... Az olvasót sokkal inkább a kérdések kérdése felé kell terelni: Ki a kereszt teológusa? A választ mindenki megkaphatja, aki hallgatja és befogadja a keresztől szóló beszédet, a szent evangéliumot. Akár a Magyarországi Luther Szövetség hasonló címen most megjelentetett kiadványán keresztül, mely a reformátor 1518-ban írt heidelbergi téziseit tárgyalja. A többi, ahogyan Hamlet mondaná, a többi néma csend.

Isten még Mózesnek sem engedte meg, hogy lássa, aminek látása után minden ember oly nagyon sóvárog (lásd 2Móz 33,18–23). Hasonlóan járt el Jézus, amikor nem engedte meg Máriaanak, hogy húsvét után megérintse őt (Jn 20,17). Mégsem ment haza egyikük sem üres kézzel. Mózes lábánál ott a két kötél, Mária szívében pedig az evangélium: „Láttam az Urat!” (Jn 20,18) Mi is láttuk az ő egyházát Balatonszárszón 2005. október második hetében, ahol az evangélium tisztán és igazán hirdettetett.

EGY A HALLGATÓK KÖZÜL
(Név és cím a szerkesztőségben)

HIRDETÉS

Lelkészvizsga az Északi Egyházkerületben

2005 októberében az Északi Egyházkerületben sikeres lelkészvizsgát tettek Lajtos János és Rozs-Nagy Szilvia segédlelkészek. Isten áldása kísérje további szolgálataikat.

Köszönet az 1%-ért

A 2004-ben készített személyijövedelemadó-bevallások során tett 1%-os felajánlásokból a Kelenföldi Templómépítő Alapítvány részére az APEH 715 613 Ft-ot utalt át. Ebből az összegből idősek, egyedülállók, nagycsaládosok támogatására, segélyezésére 183 386 Ft-ot, a határon túli magyarság támogatására 293 165 Ft-ot, a hátrányos helyzetűek támogatására pedig 239 062 Ft-ot használtunk fel. A felajánlásokat ezúton köszönjük meg, és kérjük, hogy továbbra is támogassák alapítványunkat.

A Fébé Diakonissza Egyesület Alapítvány (adószám: 19652399-2-41) ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik 2004-ben adójuk 1%-ával támogatták. A befolyt 1 304 015 forintot szolgálati lakás építésére fordítottuk.

A Soltvadkerti Evangélikus Egyházközség Alapítványa ezúton köszöni meg mindazok adományát, akik adójuk 1%-ával (145 598 Ft) intézetünket támogatták. Ezt az összeget az evangélikus óvoda további fejlesztésére fordítjuk.

HIRDETÉS

A Láthatatlan Színház új tagokat keres

Alternatív, érzékelésen alapuló műfaj. Nem színésznek kell lenni ahhoz, hogy előadó légy, hanem embernek, aki érez, gondol, kommunikál.

Információ: Moson Ágnes (e-mail: mosonagi@yahoo.com, tel.: 20/824-8781) A régi honlap címe: www.evifportal.hu. A felvételi beszélgetés időpontja: november 7., 18 óra. Helyszíne: 117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3. A képzés hathetes, kedd esténként zajlik, és advent közepéig tart.

BÉRES Az egészséges emberért

A mindennapi egészségért

Nyugodtan ébredni, lelkesen dolgozni, örömmel menni haza, meghittan játszani, tanulni a gyerekkel, beszélgetni a párunkkal... Mindannyian erre vágyunk.

A valóság

Rohanunk. Soha nem érünk rá semmire. Se enni, se kellően odafigyelni nincs időnk semmire, pláne magunkra. Nem érünk rá törődni se a testi, se a lelki egészségünkkel.

A következmény

Kimerült, fáradt szervezet, legyengült immunrendszer, sorozatos megbetegedések. Pedig a minden is semmivé válhat egészség nélkül.

Mit tegyünk?

Éljünk kissé nyugodtabb tempóban, az egészségünk védelmében pedig segítségünkre lesz a Béres Csepp.

A Béres Csepp több évtizede bevált magyar készítmény, mely az immunrendszer erősítése révén hatékony segítséget

nyújt az influenzaveszélyes időszakokban, a meghalásos betegségek, járványok idején; komplex készítmény, mely speciális formában, megfelelő arányban biztosítja a szervezet számára nélkülözhetetlen ásványi anyagokat, nyomelemeket; speciális összetétel; hozzájárul a szervezet ideális működéséhez; jó hatékonyságú a betegségek megelőzésében; segíti a betegségekkel való gyógyulást; támogatja a felépülést, és biztonságos.

Amit fontos tudnunk

A megfelelő hatás eléréséhez megfelelő mennyiségben és megfelelő ideig kell szedni. Legalább hat héten át tartó, kúraszzerű alkalmazását javasoljuk.

Az eredmény

Helyreáll a szervezet biokémiai egyensúlya; jól működik az ellenálló képesség; megszűnik a fáradékonyság, a gyengeségérzet; a szervezet ellenáll a kórokozók támadásainak; elmaradnak a betegségek, vagy ha mégis előfordulnának, enyhé és gyors lefolyásúak lesznek; ha egészség van, minden van.

A Béres Csepp vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét!

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A székesfehérvári evangélikus templomban a Lajoskomáromi Evangélikus Részfűvös Zenekar szolgálatával zenés áhítatot tartunk november 5-én, szombaton 17 órai kezdettel. Igét hirdet *Decmann Tibor* lajoskomáromi lelkész, vezényel *Soltész Kálmán*. A belépés díjtalan. Adományokat az orgona javára elfogadjuk.

A százötven évvel ezelőtt alapított Békéscsabai Evangélikus Gimnázium ünnepi eseménysorozata keretében emléktáblát szentelünk a gimnázium egykori tanárai tiszteletére. A szentelési ünnepségre november 11-én 14.30-tól kerül sor a gimnázium aulájában. A szolgálatot *Gáncs Péter* püspök végzi.

Asztali beszélgetések című sorozatunk vendégeként *Terror, hit, biztonság* címmel *Gorka Sebestyén*, a Fejlődő Demokrácia és Nemzetközi Biztonsági Intézet igazgatója tart előadást november 13-án 17 órakor a Deák téri gyülekezet nagytermében (Budapest V., Deák tér 4., I. emelet).

A kirándulók missziói összejövetelén, november 13-án 16 órakor a zuglói református templom imatermében (Budapest XIV., Limanova tér 11.) *Csákány István* református lelképásztor tart beszámoló mozgásszerűlték között végzett munkájáról.

Orgonazenés áhítat lesz a budahegyvidéki evangélikus templomban november 13-án, vasárnap 18 órakor. Orgonát *Wagner Szilárd*. A műsorban német szerzők művei hangzanak el. Közreműködik a budahegyvidéki gyülekezet liturgikus kórusa (vezényel *Győri Noémi*). Igét hirdet *dr. Zaly Balázs*. A belépés díjtalan, szeretettel várunk minden érdeklődőt!

A Beledi Evangélikus Egyházközség is hívható egyházi mobilszám: 20/824-8758.

A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközségben (Budapest XVI., Hősök tere 11.) november 13-án, vasárnap 10 órakor a családi istentisztelet keretében szolgálatot tart *Szántai Lajos*, az Öntödei Múzeum harangszakértője *Imádságra hívó harangok* témájú előadásával.

A Pontes Közhasznú Alapítvány a Fiatalok Társadalmi Szerepvállalásáért (Nagyvázsony) az idén is meghirdeti nappali tagozatos, keresztény, vidéki főiskolásoknak, egyetemistáknak szóló közéleti ösztöndíját. A pályázat beadásának határideje: december 10. Részletek a <http://pontesalap.parokia.net> honlapon.

A Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület lakókat keres! A Budapest II., Hűvösvölgy út 193. szám alatti anyaházban egy fő részére kínálunk elhelyezést, az ugyanott található Nyugdíjas Lelkészek Otthonában pedig házaspárnak is alkalmas helyiséget kínálunk. Elsősorban evangélikus gyülekezeti tagok írásos jelentkezését várjuk az egyesület címére (1021 Budapest, Hűvösvölgy út 193.).

Fizessen elő lapunkra!

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016.

Templomok, templomtornyok, villámvédelmi rendszerek tatarozása, újak építése. Megkeresésre referencialistát küldünk. Bede László építőipari vállalkozó. 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Tel.: 30/943-5089.

Garzon kiadó hívó bérlőnek számlával egy VI. kerületi, szép házban havi 40 ezer Ft-ért, három hónapos előretartással, kaucióval. Csendes, világos, teljesen és szépen berendezett. Tel.: 20/594-2006, 1/276-8528.

Zuglói, zöldövezeti, gázkonvektoros, csendes lakás kiadó, közel a metróhoz. Tel.: 70/248-4328.

Következő számunkból:

Körkérdés az Északi Egyházkerület püspökjelöltjeihez

CONTENT

digitális templomi orgonák

Magyarország egyházi, orgonafőosztályai, iskolai által használt, egyedi minőségű

digitális templomi orgonák Hollandiából!

Magyarországon elsőként illeszthetőség egyháziak és magán személyek részére, igen kedvező feltételekkel és rugalmas ügyintézővel.

Magyarországi képviselő: Tutto Hangszer Kft
8300 Tapolca, Dóli tér 1.
Tel.: 87/510-566, fax: 87/510-

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

A te ígéreted és szándékod szerint vitted véghez mindezeket a hatalmas dolgokat. 2Sám 7,21 (ApCsel 3,18; Lk 17,20–24/25–30); Róm 14,7–9; Zsolt 110) Lassan vége az egyházi esztendőnek megint. A német egyház ezt a hetet „drittletzer”-nek, a „harmadik-utolsó”-nak nevezi. Nem kellene nekünk is elkezdni ezt a „visszszámálást”? S nemcsak az egyházi esztendőre, hanem az egész világra, történelemre, életünkre nézve? Nem volna itt az ideje? – Ezen a héten „ezzel a szemmel” az öszövétségi mondatokat olvassuk *Útmutatónk*ből. Mert Isten véghezviszi hatalmas dolgait, méghozzá valóban ígérete és szándéka szerint. Legyen ez a mondat boldogító ígéret, és vezessen napjaink „átértékeléséhez” is a visszszámálás alapján!

Hétfő

Teljes öröm van tenálad, örökké tart a gyönyörűség jobboldon. Zsolt 16,11 (Fil 4,19; Mk 4,1–9/10–12); Kol 3,1–4) Nem igaz, hogy a keresztény élet sótlan és örömtelen! Sőt: aki a „teljességre” és „örökkévalóságra” tud tekinteni, annak élete már itt is öröm a Mester „jobbán”. Vagy legalábbis egyensúlyt tud teremteni ez a boldog reménység a próbák és bajok közepette is. És a vége: reménység szerint „jobbán” lehetünk majd, és nem „balján.”

Kedd

Tégy csodát híveddel, mert te megszabadítod azokat, akik jobboldhoz menekülnek. Zsolt 17,7 (ApCsel 14,3; Mk 13,9–20; Kol 3,5–11) Tegnapra igénk „folytatása” és megerősítése ez a mai. Lehet Jézus jobbához menekülni, lehet hozzá térni már ma is! Még nem késő. Urunk erre vár. Sőt, aki ezt teszi, csodákat tapasztalhat. S nemcsak Jézus nagy csodáira gondolhatunk, és nemcsak a „nagy napra”, hanem mindennapi életünk addig is tele lehet „csodákkal.”

Szerda

Az asszony úgy látta, hogy jó volna enni arról a fáról, mert csábítja a szemet, meg kívánatos is az a fa, mert okosá tesz: szakított a gyümölcséből, evett, majd adott a vele levő férjének is, és ő is evett. 1Móz 3,6 (Róm 5,17; Zsid 13,1–9b; Kol 3,12–17) A „bűneset” bizony ismétlődő történet is! Bennünket is sok minden „csábít”, és nekünk is sok minden „kívánatos”, ami pedig tilos és bűn! S nemcsak mi eshetünk el, hanem magunkkal sodorhatunk másokat is, akik velünk, körülöttünk élnek. A végső napra tekintés s még inkább „Isten örizen” minket ma is – nemcsak a bajoktól, hanem az eleséstől, bűntől is.

Csütörtök

Az Úr eljön, hogy ítélkezze a földön. Igazságosan ítéli a világot, pártatlanul a népeket. Zsolt 98,9 (Jn 5,30; 1Jn 2,18–26/27–29); Kol 3,18–4,1) Koncentráljunk erre a szóra: „eljön”. Mondhatjuk múlt időben: eljött, de nem ítélte, hanem kegyellel. Eljön ma is igéjében és erejével. S el fog jönni még egyszer, de már azért, hogy ítéletet mondjon. Különös íze lehet éppen mai életünkben ennek a két szónak: „igazságosan” és „pártatlanul” fog ítéli. Ítéletében semmi érdek nem lesz! Vessük alá magunkat ítéletének ma, hogy akkor felmentést nyerhessünk!

Péntek

Ellenségeink fölismerték, hogy Istenünk segítségével lehetett véghezvinni ezt a munkát. Neh 6,16 (ApCsel 9,3–5; Mt 26,36–41; Kol 4,2–6) Isten népének mindig voltak ellenségei is. Ebben az igében azokról van szó, akik a babiloni fogság után gátolták a jeruzsálemi templom újjáépítését. De talán azt is mondhatjuk – gondoljunk például Gamaliel tanácsára! –, hogy a történelem folyamán nekik is többször fel kellett ismerniük, hogy az egyház építése Istentől van. Ezért mondta Jézus, hogy az általa épített egyházon semmi nem „diadalmaskodik!” Nekünk csak azt kell kérni, és arra kell vigyázni, hogy ne az „ellenségek”, hanem az „építők” között találathassunk!

Szombat

Az Úr ezt mondta Gedeonnak: Békesség neked, ne félj, nem halsz meg! Ezért Gedeon oltárt épített ott az Úrnak, és így nevezte el: Az Úr a békesség. Bír 6,23–24a (Jn 14,27; Mk 13,30–37; Kol 4,7–18) Ott és akkor Gedeonnak személyre és esetre szóló ígéret hangzott el: ne félj, nem halsz meg. Krisztusban ez az ígéret kiszélesedett, és mindenkinek szólóvá lett! Életünk pedig ezért az ígéretért hálás szolgálattá lehet, békességéből élve neki „oltárt építeni”, szolgálni mindennap – az örök béke és élet jegyében.

■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ

HÍRDETÉS

Meghívó

A Budapesti, a Debreceni és a Miskolci Egyetemi Gyülekezet minden egyetemistát, főiskolást és fiatal felnőttest szeretettel vár közös csendeshétvégéjére. A hétvége témája: *Fenntartható hit*. Helyszín és időpont: Stella üdülő, Mátraszentimre-Bagolyirtás, november 11–13. A program pénteken késő délutántól vasárnap délig tart.

A három nap alatt Ábrahám és Nikodémus történetén keresztül próbáljuk megragadni és feldolgozni a hétvége témáját bibliadráma, csoportos beszélgetések és alkotások segítségével. Lesz kirándulás, koncert, játék is.

Jelentkezés és bővebb információ: *Buday Barnabás* (e-mail cím: buday.barnabas@uni-miskolc.hu, tel.: 20/824-7636), *Barthel-Rúza Zsolt* (e-mail cím: zsolt.barthel@lutheran.hu, tel.: 20/824-3193).

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 6-tól november 13-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.35 / Örömhír Az evangélikus egyház műsora (ism.) (26')	10.58 / Bartók rádió Mozart: F-dúr divertimento (32')	13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház fél-órása (30')	11.20 / Kossuth rádió Beszélni nehéz! (15')
10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet közvetítése Dombrádról. Igét hirdet Siptos Kálmán lelképásztor. (56')	11.45 / mtv A sokszínű vallás, 14. rész (15')	16.20 / mtv Maradj velünk. Találkozás Jézussal (10')	12.30 / Duna Tv Isten kezében. Kolostor a fenyők közt (ism.) (26')
10.55 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (10')	12.25 / Duna Tv Magyarország kincsei. Református templom – Sóly (5')	18.35 / Spektrum Földi mennyország 3. rész: A kereszténység (24')	15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem. Ábrahám gyászja – Sára halála (20')
12.05 / Duna Tv Élő egyház Kulturális fesztivál a reformáció ünnepén (30')	13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Egyháznak rádiós félórájában többek között a püspökjelölték mutatják be. (30')	20.30 / PAX (újra a PAX műsorán) Ásatások a Biblia nyomában 1. rész: A holt-tengeri tekercesek megfejtése, I. (dokumentumfilm-sorozat). A 20. század legellentmondásosabb és legtitkosabb leletei a kumráni tekercesek. Kik lehettek a szerzői? Vajon elvezetnek-e az elveszett frigyáldához? (27')	16.05 / mtv Ifjúsági találkozó Kölnben (18')
16.04 / Kossuth rádió „A kő marad...” Dokumentum-műsor Wass Albert szülőföldről (56')	13.45 / Mezzo Klasszikus tánc Csipkerózsika		16.20 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor a Deák téri gyülekezet fiataljainak a közreműködésével (10')
20.46 / Kossuth rádió Örkény István: Macskajáték Közvetítés a Veszprémi Petőfi Színházból	19.00 / PAX Családja 1. rész: Gyökerek (ZMC – 49')		20.00 / PAX (premier) Mit ér az ember...? Galambos Róbert ötletgazda
	21.00 / PAX (premier) Vámos Miklós Németh Gáborral beszélget (60')		20.30 / PAX Ásatások a Biblia nyomában 2. rész: A holt-tengeri tekercesek megfejtése, II. (27')

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
12.30 / Duna Tv Élő egyház Kulturális fesztivál a reformáció ünnepén (ism.) (26')	10.30 / PAX Családi ház, 9. rész (ZMC – 19')	7.00 / Rádió C (FM 88,8) Az evangélikus ébresztőműsort Csapó Krisztián és Győre Balázs vezeti. (60')	5.45 / tv2 A Reggeli gondolatok mai adásában Orosz Gábor Viktor evangélikus lelkészt hallhatjuk. (30')
17.45 / Filmmúzeum A tanítványok (magyar film, 1985) (100')	15.50 / PAX Családi szabadidő (ZMC – 25')	11.15 / Bartók rádió Cecilia Bartoli Mozart operáiból énekel (35')	9.05 / m2 Örömhír. A református egyház műsora (ism.) (26')
20.00 / PAX (premier) Mit ér az ember...? Kardos Sándor operatőr	18.01 / Petőfi rádió A lélek hangjai. Gopelek és spirituálék feketén-fehéren (59')	12.05 / Duna Tv Isten kezében (26')	10.25 / m2 Evangélikus ifjúsági műsor a Deák téri gyülekezet fiataljainak a közreműködésével (10')
20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek. Prokop Péter katolikus pap, festőművész (31')	19.00 / PAX Családja 3. rész: Ágak (55')	12.05 / Filmmúzeum Egri csillagok, 1. rész (magyar film, 1968) (66')	12.05 / Duna Tv Élő egyház (30')
20.40 / PAX Ásatások a Biblia nyomában 3. rész: Jeruzsálem ősi alagútja (25')	20.00 / PAX (premier) Mit ér az ember...? Tóth Györgyi, a NaNe Egyesület elnöke	16.05 / Bartók rádió A Bartók Rádió klubja „Elhull a virág, eliramlik az élet” – Zenés irodalmi délután öszi, elmúlásról (115')	15.04 / Kossuth rádió Kard és kereszt (31')
21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme Pongor Sándor: Bioinformatika és rendszerbiológia	20.35 / PAX Ásatások a Biblia nyomában 4. rész: Tengeri archeológia (24')	22.45 / m2 130 éves a Zeneakadémia Ünnepi est, 1. rész (2. rész: vasárnap, m2, 21.30)	19.25 / mtv Házasságból elégséges (magyar film, 1960) (88')
			20.35 / Duna Tv Ibsen: Nóra. A Vigszínház előadása felvételről (144')

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evélet@lutheran.hu
ÉvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Győri Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu), Korrektor: Huszár Mariann (marian.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (haf@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1288; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem ösztönzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evélet@lutheran.hu címre várjuk.